ΕΙΔΙΚΉ ΈΚΘΕΣΗ 06/2026

EL

Αντιμετώπιση της απάτης στο πλαίσιο του ΜΑΑ

Η προσπάθεια συνεχίζεται

CURIA RATIONUM
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ

Περιεχόμενα

Σημείο

01-15 | Κύρια μηνύματα 01

01-05 | Το θέμα και η σημασία του

06-15 | Τα ευρήματα και οι συστάσεις μας

16-88 | Οι παρατηρήσεις μας αναλυτικότερα 02

16-35 | Η Επιτροπή έλαβε μέτρα για τη βελτίωση του πλαισίου του ΜΑΑ που αφορά την προστασία του από την απάτη, αλλά οι εργασίες επαλήθευσης έχουν κάποιους περιορισμούς

17-19 | Η έλλειψη λεπτομερών απαιτήσεων για την αντιμετώπιση της απάτης στο πλαίσιο του ΜΑΑ έδρασε περιοριστικά ως προς την αρχική αξιολόγηση από την Επιτροπή του σχεδιασμού των συστημάτων των κρατών μελών για την καταπολέμηση της απάτης

20-21 | Οι συμφωνίες χρηματοδότησης αντιστάθμισαν εν μέρει την απουσία ελάχιστων απαιτήσεων από τον κανονισμό ΜΑΑ, αλλά οι ρόλοι και οι αρμοδιότητες κάθε φορέα δεν καθορίζονταν πλήρως

22-35 | Οι έλεγχοι της Επιτροπής συμβάλλουν στην πρόληψη και στον εντοπισμό των περιπτώσεων απάτης, αλλά δεν καλύπτουν πλήρως ορισμένες σημαντικές συνιστώσες των συστημάτων καταπολέμησης της απάτης

36-64 | Αν και τα κράτη μέλη εισάγουν μέτρα για την αντιμετώπιση της απάτης, ο εντοπισμός των σχετικών περιπτώσεων εξακολουθεί να είναι προβληματικός

37-44 | Οι συντονιστικοί φορείς είναι σημαντικοί στον καθορισμό του πλαισίου αντιμετώπισης της απάτης, χωρίς ωστόσο να αναλαμβάνουν πάντα ενεργό ρόλο

45-54 | Οι φορείς υλοποίησης εισήγαγαν μέτρα πρόληψης της απάτης και, σε δύο επιλεγμένα κράτη μέλη, διενεργούν διεξοδικές εξακριβώσεις για τον εντοπισμό της απάτης

55-57 | Συνολικά, οι έλεγχοι των αρχών ελέγχου στα συστήματα των φορέων υλοποίησης είναι οι ενδεδειγμένοι

58-60 | Τα κράτη μέλη δημιουργούν διαύλους ανώνυμης καταγγελίας δυσλειτουργιών για περιπτώσεις απάτης

61-64 | Πολλά κράτη μέλη δεν αξιοποιούν πλήρως τα εργαλεία εξόρυξης δεδομένων για τον εντοπισμό της απάτης

65-88 | Τα ελλιπή δεδομένα για την απάτη στο πλαίσιο του ΜΑΑ και τα κενά στους κανόνες ανάκτησης ενδέχεται να υπονομεύουν την προστασία των οικονομικών συμφερόντων της ΕΕ

68-81 | Τα κράτη μέλη δεν αναφέρουν στη διαχειριστική δήλωση όλες τις περιπτώσεις απάτης που μπορεί να βλάπτουν τα οικονομικά συμφέροντα της ΕΕ

82-88 | Τα κράτη μέλη δεν υποχρεούνται να επιστρέφουν τα ανακτώμενα ποσά στον προϋπολογισμό της ΕΕ, ενώ οι περισσότερες ανακτήσεις θα πραγματοποιηθούν μετά τη λήξη της εφαρμογής του ΜΑΑ

Παραρτήματα

Παράρτημα I – Σχετικά με τον έλεγχο

Παράρτημα II – Χρήση του Arachne στο πλαίσιο του ΜΑΑ

Συντομογραφίες

Γλωσσάριο

Απαντήσεις της Επιτροπής

Χρονογραμμή

Κλιμάκιο ελέγχου

01 Κύρια μηνύματα

Το θέμα και η σημασία του

01 Ο μηχανισμός ανάκαμψης και ανθεκτικότητας (ΜΑΑ) της ΕΕ, με προϋπολογισμό 650 δισεκατομμύρια ευρώ, θεσπίστηκε τον Φεβρουάριο του 2021 ως έκτακτο και προσωρινό μέσο, με σκοπό να βοηθήσει τις χώρες της ΕΕ να ανακάμψουν από την πανδημία COVID-19 και να οικοδομήσουν ανθεκτικές οικονομίες. Χρηματοδοτεί μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις βάσει «χρηματοδότησης που δεν συνδέεται με τις δαπάνες», κάτι που σημαίνει ότι οι πληρωμές εξαρτώνται από την επίτευξη σχετικών ορόσημων και τιμών-στόχου από τα κράτη μέλη. Η Επιτροπή υλοποιεί τον ΜΑΑ υπό καθεστώς άμεσης διαχείρισης, στο πλαίσιο του οποίου τα κράτη μέλη είναι δικαιούχοι (στην περίπτωση επιχορηγήσεων) και δανειολήπτες (στην περίπτωση δανείων).

02 Ως απάτη νοείται κάθε εκ προθέσεως πράξη ή παράλειψη που αποσκοπεί στην εξαπάτηση άλλου, με συνέπεια ζημία για το θύμα και κέρδος για τον δράστη. Βλάπτει τα οικονομικά συμφέροντα της ΕΕ και δεν επιτρέπει στην ΕΕ να επιτύχει τους στόχους πολιτικής της. Στην παρούσα έκθεση, ο όρος απάτη καλύπτει τόσο τις εικαζόμενες όσο και τις επιβεβαιωμένες περιπτώσεις απάτης. Η Επιτροπή και τα κράτη μέλη υποχρεούνται ανεξαιρέτως να διασφαλίζουν την προστασία των οικονομικών συμφερόντων της ΕΕ από την απάτη, με την τελική ευθύνη να βαρύνει την Επιτροπή. Ως εκ τούτου, η Επιτροπή οφείλει να αποκομίζει επαρκή βεβαιότητα ότι τα συστήματα των κρατών μελών είναι αποτελεσματικά όσον αφορά την πρόληψη, τον εντοπισμό και τη διόρθωση περιπτώσεων απάτης.

03 Στο πλαίσιο του εν προκειμένω ελέγχου αξιολογήθηκε η αποτελεσματικότητα των συστημάτων που είχαν εισαχθεί από την Επιτροπή σε τέσσερα κράτη μέλη (Δανία, Ισπανία, Ιταλία και Ρουμανία) για τον ΜΑΑ, με σκοπό τη διασφάλιση των οικονομικών συμφερόντων της ΕΕ έναντι της απάτης. Εξετάσαμε τα εξής:

- αν η Επιτροπή, καθορίζοντας βασικές απαιτήσεις και διενεργώντας ελέγχους στα συστήματα των κρατών μελών, έχει συμβάλει στη βελτίωση του πλαισίου του ΜΑΑ για την αντιμετώπιση της απάτης·
- αν τα κράτη μέλη έχουν θεσπίσει κατάλληλα μέτρα για την πρόληψη και τον εντοπισμό της απάτης· και
- αν οι διαδικασίες για την αναφορά και την αντιμετώπιση περιπτώσεων απάτης επαρκούν για την προστασία των οικονομικών συμφερόντων της ΕΕ.

04 Στο πλαίσιο των ελεγκτικών εργασιών μας, πραγματοποιήσαμε συνεντεύξεις, επισκοπήσεις εγγράφων, επιτόπιους ελέγχους και έρευνα σε επίπεδο αρχών υπεύθυνων για τον ΜΑΑ αναφορικά με τα μέτρα που λαμβάνουν για την προστασία του ΜΑΑ από την απάτη. Περαιτέρω γενικές πληροφορίες και λεπτομέρειες σχετικά με την εμβέλεια και την προσέγγιση του ελέγχου παρατίθενται στο ***παράρτημα Ι***.

05 Με την παρούσα έκθεση, επιδιώκουμε να συμβάλουμε στην ενίσχυση των συστημάτων του ΜΑΑ για την προστασία των οικονομικών συμφερόντων της ΕΕ από την απάτη, τόσο σε επίπεδο Επιτροπής όσο και σε επίπεδο κρατών μελών. Δεδομένου ότι οι μεγαλύτερες επενδύσεις προγραμματίζονται προς το τέλος της περιόδου ισχύος του μηχανισμού, περιπτώσεις απάτης είναι πιθανό να προκύψουν και μετά τη λήξη του. Οι διαπιστώσεις και οι συστάσεις μας, εκτός του ότι είναι χρήσιμες για τυχόν μελλοντικά μέσα που θα χρησιμοποιήσουν παρόμοια μοντέλα χρηματοδότησης με αυτό του ΜΑΑ, αφορούν και τον τρέχοντα μηχανισμό μετά το επίσημο κλείσιμό του στο τέλος του 2026. Οι συστάσεις μας, μολονότι απευθύνονται στην Επιτροπή, ενδέχεται να έχουν επίσης έμμεση εφαρμογή και στα κράτη μέλη.

Τα ευρήματα και οι συστάσεις μας

06 Συνολικά, καταλήγουμε στο συμπέρασμα ότι τα συστήματα που εισήγαγαν η Επιτροπή και τα κράτη μέλη στο πλαίσιο του ΜΑΑ, προκειμένου να διασφαλίσουν τα συμφέροντα της ΕΕ έναντι της απάτης δεν είναι πλήρως αποτελεσματικά. Μολονότι η Επιτροπή έχει λάβει μέτρα για τη βελτίωσή του, το πλαίσιο του ΜΑΑ για την αντιμετώπιση της απάτης παρουσιάζει αδυναμίες όσον αφορά τον εντοπισμό, την αναφορά και τη διόρθωσή της. Παρόλο που οι αρμόδιοι για τον ΜΑΑ φορείς στα κράτη μέλη εφαρμόζουν μέτρα για την καταπολέμησή της, συχνά αυτά εισήχθησαν με καθυστερήσεις, ενώ δεν χρησιμοποιούνται πάντα μέτρα εντοπισμού, όπως η ανάλυση δεδομένων και η καταγγελία δυσλειτουργιών. Τα ελλιπή και ασυνεπή δεδομένα σχετικά με την απάτη στο πλαίσιο του ΜΑΑ, η έλλειψη τυποποιημένων κριτηρίων για την αναφορά των σχετικών περιπτώσεων και προβλήματα με τους κανόνες ανάκτησης ενδέχεται να περιορίζουν την ικανότητα της Επιτροπής να εφαρμόζει έγκαιρα και αποτελεσματικά διορθωτικά μέτρα. Οι περιπτώσεις απάτης μπορούν θα επιβεβαιωθούν μόνο με δικαστική απόφαση μετά τη λήξη του ΜΑΑ, όταν τα κράτη μέλη δεν θα αναφέρουν πλέον περιπτώσεις απάτης και δεν θα παρέχουν πληροφορίες σχετικά με τις ανακτήσεις μέσω διαχειριστικών δηλώσεων και όταν δεν θα είναι πλέον δυνατή η πραγματοποίηση διορθώσεων λόγω αναίρεσης μέτρων. Έτσι, είναι υπαρκτός ο κίνδυνος η Επιτροπή να μην διαθέτει τα στοιχεία που θα χρειάζεται για να δώσει συνέχεια στις σχετικές περιπτώσεις και, κατ' επέκταση, να μην προβεί στις επιβαλλόμενες ανακτήσεις που δεν θα έχουν κάνει τα κράτη μέλη.

Η Επιτροπή έλαβε μέτρα για τη βελτίωση του πλαισίου του ΜΑΑ που αφορά την προστασία του από την απάτη, αλλά οι εργασίες επαλήθευσης έχουν κάποιους περιορισμούς

07 Το πλαίσιο του ΜΑΑ για την προστασία του μηχανισμού από την απάτη που ορίζεται στον κανονισμό ΜΑΑ καθορίζει απαιτήσεις υψηλού επιπέδου για τα συστήματα καταπολέμησης της απάτης των κρατών μελών, χωρίς όμως να τις περιγράφει με επαρκείς λεπτομέρειες. Το γεγονός αυτό είχε αντίκτυπο στην αρχική αξιολόγηση από την Επιτροπή του σχεδιασμού των συστημάτων των κρατών μελών, με αποτέλεσμα, σε ορισμένες περιπτώσεις, τα στοιχεία που είχε στη διάθεσή της η Επιτροπή για την εξαγωγή συμπερασμάτων να είναι ελλιπή. Οι απαιτήσεις που περιλαμβάνονται στις συμφωνίες χρηματοδότησης του ΜΑΑ μεταξύ της Επιτροπής και των κρατών μελών είναι περισσότερο συγκεκριμένες από εκείνες που ορίζονται στον κανονισμό ΜΑΑ, αλλά εξακολουθούν να μην είναι εξειδικευμένες όσον αφορά την εμβέλεια, το πεδίο κάλυψης και το χρονοδιάγραμμα των δικλίδων για την καταπολέμηση της απάτης που πρέπει να εφαρμόζουν οι φορείς του ΜΑΑ (σημεία ***17-21***).

08 Οι έλεγχοι που διενεργεί η Επιτροπή στα συστήματα καταπολέμησης της απάτης των κρατών μελών έχουν τη δυνατότητα να συμβάλουν στη βελτίωσή τους. Διαπιστώσαμε οι έλεγχοι αυτοί παρουσίαζαν κάποιες αδυναμίες, όπως ανεπαρκή κάλυψη της αρχής ελέγχου και των αρμοδιοτήτων του συντονιστικού φορέα για την αντιμετώπιση της απάτης. Αντιθέτως, οι έλεγχοι που διενεργούνταν σε επίπεδο φορέων υλοποίησης ήταν ολοκληρωμένοι, με ελλείψεις σε ορισμένα μόνο στοιχεία. Σε ορισμένα κράτη μέλη, οι έλεγχοι της Επιτροπής ολοκληρώνονταν μόνον αφού είχε υποβληθεί το πρώτο αίτημα πληρωμής, με συνέπεια να πραγματοποιούνται πληρωμές χωρίς επαρκή τεκμήρια σχετικά με το σύστημα δικλίδων του συγκεκριμένου κράτους μέλους έναντι του κινδύνου απάτης. Ταυτόχρονα, οι έλεγχοι της Επιτροπής επέφεραν βελτιώσεις στα συστήματα καταπολέμησης της απάτης και των τεσσάρων κρατών μελών τα οποία επισκεφθήκαμε: η Ιταλία είχε αναπτύξει εργαλείο εκτίμησης του κινδύνου απάτης, η Ισπανία είχε βελτιώσει την εκτίμηση αυτή, όπως και τις διαδικασίες καταγγελίας δυσλειτουργιών, η Ρουμανία είχε επικαιροποιήσει διάφορα μέτρα για την καταπολέμηση της απάτης και η Δανία εφάρμοζε νέες οδηγίες. Ωστόσο, στη Δανία, το ορόσημο δικλίδων που θέσπισε η Επιτροπή δεν σχεδιάστηκε κατάλληλα, καθώς δεν κάλυπτε όλα τα ευρήματα ελέγχου της Επιτροπής που συνδέονταν με τη συμμόρφωση με την υποχρέωση προστασίας των οικονομικών συμφερόντων της ΕΕ, όπως ορίζεται στον κανονισμό ΜΑΑ (σημεία ***22-35***).

09 Τον Ιούλιο του 2025, η Επιτροπή δημοσίευσε την πρότασή της για τον κανονισμό του Ευρωπαϊκού Ταμείου για την περίοδο 2028-2034[1], η οποία αναφερόταν σε ορισμένα από τα ζητήματα που είχαμε εντοπίσει. Η αξιολόγηση της πρότασης της Επιτροπής δεν εμπίπτει στο πεδίο αναφοράς της παρούσας έκθεσης, και θα αποτελέσει αντικείμενο χωριστής γνωμοδότησης.

[1] COM/2025/565, πρόταση κανονισμού για τη θέσπιση του Ευρωπαϊκού Ταμείου για την οικονομική, κοινωνική και εδαφική συνοχή, τη γεωργία και την ύπαιθρο, την αλιεία και τη θάλασσα, την ευημερία και την ασφάλεια για την περίοδο 2028-2034.

Σύσταση 1

Να καθορίζονται ελάχιστες απαιτήσεις όσον αφορά την αντιμετώπιση της απάτης σε επίπεδο κρατών μελών σε μελλοντικά προγράμματα τύπου ΜΑΑ και να επαληθεύεται η τήρησή τους

Κατά τον σχεδιασμό μέσων βασιζόμενων σε χρηματοδότηση που δεν συνδέεται με τις δαπάνες, η Επιτροπή, στη σχετική νομοθετική πρόταση, πρέπει να καθορίζει συνεκτικές ελάχιστες απαιτήσεις για τα κράτη μέλη όσον αφορά την πρόληψη, τον εντοπισμό, την αναφορά και τη διόρθωση περιπτώσεων απάτης και να επαληθεύει ότι αυτές εφαρμόζονται πριν από την πραγματοποίηση τυχόν πληρωμών.

Σε αυτές πρέπει να περιλαμβάνονται:

α) το ελάχιστο επίπεδο διοικητικών και επιτόπιων εξακριβώσεων και τα στοιχεία που πρέπει να ενσωματώνονται στις αξιολογήσεις του κινδύνου απάτης,

β) πρόταση να συμπεριλαμβάνονται ειδικά μέτρα πρόληψης και εντοπισμού για την εκπλήρωση αυτών των ελάχιστων απαιτήσεων,

γ) απαίτηση επιστροφής στον προϋπολογισμό της ΕΕ των κονδυλίων της ΕΕ που σχετίζονται με δραστηριότητες/έργα που επηρεάζονται από απάτη.

Ημερομηνία-στόχος: Κατά τον σχεδιασμό μέσων βασιζόμενων σε χρηματοδότηση που δεν συνδέεται με τις δαπάνες.

Σύσταση 2

Για τον ΜΑΑ, να ενισχυθούν περαιτέρω οι έλεγχοι της Επιτροπής στα συστήματα των κρατών μελών για την καταπολέμηση της απάτης

Η Επιτροπή οφείλει:

α) να ενισχύσει περαιτέρω τους ελέγχους της για την προστασία των οικονομικών συμφερόντων της ΕΕ με τους εξής τρόπους:

— αξιολογώντας, βάσει κοινών κριτηρίων, αν οι συντονιστικοί φορείς εκπληρώνουν τις βασικές υποχρεώσεις τους όσον αφορά τον συντονισμό και την παρακολούθηση,

— αξιολογώντας τον τρόπο με τον οποίο οι αρχές ελέγχου καλύπτουν τον ρόλο των συντονιστικών φορέων και τη χρήση αξιολογήσεων του κινδύνου απάτης και δεικτών κινδύνου απάτης από τους φορείς υλοποίησης·

β) να διασφαλίσει ότι τυχόν ορόσημα δικλίδων που θεσπίζονται ως αποτέλεσμα τέτοιων ελέγχων σχεδιάζονται κατά τρόπο ώστε να οδηγούν στη συμμόρφωση των συστημάτων δικλίδων των κρατών μελών με τις απαιτήσεις για την προστασία των οικονομικών συμφερόντων της ΕΕ που ορίζονται στον κανονισμό ΜΑΑ.

Ημερομηνία-στόχος: Κατά τον προγραμματισμό των επόμενων ελέγχων για την προστασία των οικονομικών συμφερόντων της ΕΕ

Αν και τα κράτη μέλη εισάγουν μέτρα για την αντιμετώπιση της απάτης, ο εντοπισμός των σχετικών περιπτώσεων εξακολουθεί να παρουσιάζει αδυναμίες

10 Οι συντονιστικοί φορείς οφείλουν να διαδραματίζουν καίριο ρόλο στην καθιέρωση αποτελεσματικών πλαισίων για την καταπολέμηση της απάτης και να παρακολουθούν την εφαρμογή τους. Στα κράτη μέλη του δείγματος, διαπιστώσαμε διαφορές ως προς τη συμμετοχή των συντονιστικών φορέων: στην Ιταλία και τη Ρουμανία, οι συντονιστικοί φορείς σχεδιάζουν ενεργά τα πλαίσια αυτά, ενώ ο συντονιστικός φορέας της Ισπανίας δεν παρακολουθεί τα μέτρα των φορέων υλοποίησης για την καταπολέμηση της απάτης και στη Δανία δεν καθορίζει νομικά δεσμευτικές απαιτήσεις (σημεία ***37***-***44***).

11 Οι φορείς υλοποίησης του ΜΑΑ πρέπει να διατηρούν επικαιροποιημένες πολιτικές για την αντιμετώπιση της απάτης και να προβαίνουν σε εκτιμήσεις του σχετικού κινδύνου κατά την εφαρμογή των μέτρων του ΜΑΑ. Διαπιστώσαμε ότι και οι οκτώ επιλεγμένοι φορείς υλοποίησης είχαν καθιερώσει πολιτικές για την προστασία του ΜΑΑ από την απάτη, παρόλο που στη Δανία αυτό είχε γίνει μόνον εν μέρει. Ωστόσο, στις μισές περιπτώσεις, αυτό έγινε με καθυστέρηση. Οι φορείς υλοποίησης των κρατών μελών, στη μεγάλη πλειονότητά τους, διενεργούν αξιολογήσεις του κινδύνου απάτης και όλοι οι επιλεγμένοι φορείς υλοποίησης, εκτός από εκείνους στη Δανία, προβαίνουν σε διεξοδική αξιολόγηση σύμφωνα με την καθοδήγηση της Επιτροπής (σημεία ***45***-***49***).

12 Στα βασικά μέτρα εντοπισμού της απάτης περιλαμβάνονται επαληθεύσεις βάσει εγγράφων και επιτόπιες εξακριβώσεις, δίαυλοι καταγγελίας δυσλειτουργιών και τεχνικές ανάλυσης δεδομένων / εξόρυξης δεδομένων για τον εντοπισμό προειδοποιητικών σημάτων. Διαπιστώσαμε τα εξής:

- Μόνο στην Ιταλία και τη Ρουμανία οι φορείς υλοποίησης καλύπτουν όλους τους τομείς κινδύνου μέσω των ελέγχων για απάτη και ενσωματώνουν δείκτες απάτης στους ελέγχους των δημόσιων συμβάσεων που διενεργούν. Στην Ισπανία, οι φορείς υλοποίησης βασίζονται κυρίως στις δικλίδες που εφαρμόζει η Υπηρεσία Γενικής Παρέμβασης της Κρατικής Διοίκησης (IGAE). Ωστόσο, το εν λόγω όργανο δεν καλύπτει όλες τις δημόσιες συμβάσεις που συνάπτονται στο πλαίσιο του ΜΑΑ, έλλειψη που αντισταθμίζεται εν μέρει από περαιτέρω εξακριβώσεις στο πλαίσιο των φορέων υλοποίησης. Η Δανία δεν περιλαμβάνει δείκτες απάτης στους ελέγχους της (σημεία ***50***-***54***).

- Οι φορείς του ΜΑΑ έχουν δημιουργήσει σαφείς διαύλους καταγγελίας δυσλειτουργιών που επιτρέπουν την ανώνυμη υποβολή καταγγελιών. Παρά το γεγονός αυτό, με δεδομένο ότι απομένει ένα έτος μέχρι την ολοκλήρωση της περιόδου υλοποίησης του ΜΑΑ, οι επιλεγμένοι φορείς υλοποίησης δεν έχουν λάβει καταγγελίες για περιπτώσεις απάτης στο πλαίσιο του μηχανισμού μέσω αυτών των διαύλων. Δεν εντοπίσαμε στοιχεία που να αποδεικνύουν ότι οι αρχές ανέλυσαν τους πιθανούς λόγους για το γεγονός αυτό (σημεία ***58***-***60***).

- Πολλά κράτη μέλη δεν αξιοποιούν πλήρως εργαλεία εξόρυξης δεδομένων για τον εντοπισμό περιπτώσεων απάτης. Μόνο το 65 % των φορέων που απάντησαν στην έρευνά μας ανέφερε ότι χρησιμοποιεί το Arachne, το εργαλείο εξόρυξης δεδομένων σε επίπεδο ΕΕ που είναι διαθέσιμο στα κράτη μέλη, ενώ το 16 % χρησιμοποιεί άλλα εθνικά εργαλεία και το υπόλοιπο 19 % δεν χρησιμοποιεί εργαλεία εξόρυξης δεδομένων για τον εντοπισμό περιπτώσεων απάτης. Από τα κράτη μέλη που επισκεφθήκαμε, η Δανία, η Ιταλία και η Ρουμανία χρησιμοποιούν το Arachne ως κύριο εργαλείο, αλλά μόνο η Ιταλία το αξιοποιεί πλήρως. Στην Ισπανία, οι φορείς του ΜΑΑ χρησιμοποιούν ένα εθνικό εργαλείο, κύριος σκοπός του οποίου είναι η ανάλυση συγκρούσεων συμφερόντων και όχι η αντιμετώπιση του κινδύνου απάτης (σημεία ***61***-***64***).

13 Οι αρχές ελέγχου συμβάλλουν στη μείωση του επιπέδου του κινδύνου απάτης προβαίνοντας σε αξιολογήσεις των εθνικών συστημάτων καταπολέμησης της απάτης και σε ελέγχους συγκεκριμένων έργων που σχετίζονται με επενδύσεις και μεταρρυθμίσεις. Οι αρχές ελέγχου σε τρία (Ιταλία, Ρουμανία και Ισπανία) από τα τέσσερα επιλεγμένα κράτη μέλη καλύπτουν δεόντως τα κύρια στοιχεία των συστημάτων καταπολέμησης της απάτης κατά τη διενέργεια ελέγχων συστημάτων. Στη Δανία, ωστόσο, η αρχή ελέγχου δεν έλεγχε με αρκετή αυστηρότητα τα προειδοποιητικά σήματα και τα διορθωτικά μέτρα που χρησιμοποιούσαν οι φορείς υλοποίησης (σημεία ***55***-***57***).

Τα ελλιπή δεδομένα για την απάτη στο πλαίσιο του ΜΑΑ και τα κενά στους κανόνες ανάκτησης ενδέχεται να υπονομεύουν την προστασία των οικονομικών συμφερόντων της ΕΕ

14 Εάν η Επιτροπή είχε πλήρη δεδομένα σχετικά με περιπτώσεις απάτης στο πλαίσιο του ΜΑΑ, θα είχε και τη δυνατότητα να στοχοθετεί καταλλήλως τα δικά της μέτρα για την καταπολέμηση της απάτης και να παρακολουθεί τα αντίστοιχα μέτρα των κρατών μελών. Οι αρχές των κρατών μελών και οι πολίτες της ΕΕ έχουν στη διάθεσή τους πολλούς διαύλους για την αναφορά περιπτώσεων απάτης στο πλαίσιο του ΜΑΑ, όπως την ίδια την Επιτροπή, την Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Καταπολέμησης της Απάτης (OLAF) και την Ευρωπαϊκή Εισαγγελία (EPPO). Ωστόσο, εντοπίσαμε διαφορές στα κριτήρια που χρησιμοποιούνται για να καθοριστεί αν μια περίπτωση συνιστά απάτη εις βάρος των οικονομικών συμφερόντων της ΕΕ και, κατά συνέπεια, ποιες περιπτώσεις θα πρέπει να αναφέρονται και πότε. Οι διαφορές αυτές συνεπάγονται διαφορές στις πληροφορίες σχετικά με την απάτη στο πλαίσιο του ΜΑΑ που καθίστανται διαθέσιμες τόσο μέσω αυτών των διαύλων και όσο μεταξύ κρατών μελών εντός των ίδιων διαύλων.
Οι αδυναμίες αυτές υπονομεύουν την ικανότητα της Επιτροπής να χρησιμοποιεί τα εν λόγω δεδομένα για την ορθή στόχευση των μέτρων που λαμβάνει για την καταπολέμηση της απάτης και την εφαρμογή διορθωτικών μέτρων (σημεία ***68***-***81***).

15 Η διόρθωση των επιπτώσεων της απάτης αποτελεί ζωτικό στοιχείο ενός αποτελεσματικού πλαισίου για την καταπολέμηση της απάτης. Διαπιστώσαμε ότι, όσον αφορά τον ΜΑΑ, τα κράτη μέλη υποχρεούνται να κινούν νομικές διαδικασίες προκειμένου να ανακτούν τα σχετικά κεφάλαια, ενώ για άλλα κονδύλια της ΕΕ χρησιμοποιείται ευρύτερο διορθωτικών μέτρων, όπως η απόσυρση έργων ή η αναστολή πληρωμών. Τα κράτη μέλη δεν υποχρεούνται να επιστρέφουν τα ανακτηθέντα κονδύλια στον προϋπολογισμό της ΕΕ, εκτός εάν οι ανακτήσεις αυτές θεωρούνται ανεπαρκείς από την Επιτροπή, κάτι που είναι επίσης αντίθετο προς την προσέγγιση που ισχύει για άλλα ταμεία της ΕΕ. Επιπλέον, στην περίπτωση απάτης που διαπράττεται στο πλαίσιο δημόσιας σύμβασης, τα κράτη μέλη οφείλουν προσκομίσουν στην Επιτροπή αποδείξεις ότι έχουν προβεί σε ανάκτηση ποσών μόνον από τον τελικό αποδέκτη, ήτοι την αναθέτουσα αρχή, αλλά όχι από άλλα μέρη, όπως από αναδόχους που μπορεί να έχουν διαδραματίσει καίριο ρόλο στην απάτη, κάτι που μπορεί να περιορίζει το αποτρεπτικό αποτέλεσμα. Για τις περισσότερες περιπτώσεις απάτης, τυχόν επιβεβαίωση με δικαστική απόφαση θα έλθει μόνο μετά τη λήξη του ΜΑΑ, μετά την οποία η Επιτροπή δεν θα λαμβάνει πλέον συστηματικές πληροφορίες από τα κράτη μέλη σχετικά με την επιβολή των κατάλληλων ανακτήσεων. Επομένως, μπορεί να μην είναι σε θέση να παρακολουθεί αν τα κράτη μέλη προβαίνουν σε επαρκείς ανακτήσεις. Το γεγονός αυτό, σε συνδυασμό με τη μη συνεπή αναφορά περιστατικών, δημιουργεί τον κίνδυνο να μην ανακτήσει η Επιτροπή κονδύλια, σε περίπτωση που τα κράτη μέλη δεν ενεργήσουν δεόντως (σημεία ***82***-***88***).

Σύσταση 3

Να βελτιωθεί η αναφορά, από τα κράτη μέλη, περιπτώσεων εικαζόμενης απάτης στο πλαίσιο του ΜΑΑ

1) Η Επιτροπή οφείλει να εκδώσει κατευθυντήριες γραμμές προς τα κράτη μέλη σχετικά με την αναφορά περιπτώσεων απάτης στις διαχειριστικές δηλώσεις και στη σύνοψη των ελέγχων που πρέπει να υποβληθούν μέχρι το τέλος του 2026, τονίζοντας:

   α) ότι τα κράτη μέλη πρέπει να αναφέρουν όλες τις περιπτώσεις εικαζόμενης απάτης σε σχέση με τον ΜΑΑ που ενδέχεται να επηρεάζουν το οικονομικό συμφέρον της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που συνδέονται με προγραμματισμένα ή εφαρμοζόμενα μέτρα με κονδύλια του ΜΑΑ, αλλά που δεν περιλαμβάνονται στο αίτημα πληρωμής προς την Επιτροπή·

   β) ποιο είναι το νωρίτερο στάδιο στον κύκλο εντοπισμού της απάτης κατά το οποίο τα κράτη μέλη πρέπει να αναφέρουν περιπτώσεις εικαζόμενης απάτης και το είδος των πληροφοριών που πρέπει να περιλαμβάνονται.

2) Η Επιτροπή οφείλει να καθορίσει τον τρόπο με τον οποίο τα κράτη μέλη θα πρέπει να της αναφέρουν περιπτώσεις εικαζόμενης απάτης μετά τη λήξη της περιόδου υλοποίησης του ΜΑΑ, τον Δεκέμβριο του 2026.

Ημερομηνία-στόχος: 1) 31 Μαρτίου 2026, 2) 31 Αυγούστου 2026

Σύσταση 4

Να αυξηθεί ο αντίκτυπος των διορθωτικών μέτρων για τον ΜΑΑ

Η Επιτροπή οφείλει να εκδώσει κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τις ανακτήσεις από τα κράτη μέλη. Οι εν λόγω κατευθυντήριες γραμμές πρέπει να προωθούν:

α) την ανάκτηση, από τα κράτη μέλη, των ποσών που επηρεάζονται από απάτη όχι μόνο από τους τελικούς αποδέκτες του ΜΑΑ, αλλά και από αναδόχους/υπεργολάβους που εμπλέκονται σε δόλιες πράξεις·

β) μια εναρμονισμένη προσέγγιση των κρατών μελών όσον αφορά το χρονικό σημείο στον κύκλο εντοπισμού της απάτης κατά το οποίο πρέπει να κινούν τη διαδικασία ανάκτησης·

γ) τη χρήση εναλλακτικών διορθωτικών μέτρων, όπως την αναστολή των πληρωμών προς τους τελικούς αποδέκτες.

Ημερομηνία-στόχος: 31 Μαρτίου 2026

02

Οι παρατηρήσεις μας αναλυτικότερα

Η Επιτροπή έλαβε μέτρα για τη βελτίωση του πλαισίου του ΜΑΑ που αφορά την προστασία του από την απάτη, αλλά οι εργασίες επαλήθευσης έχουν κάποιους περιορισμούς

16 Η Επιτροπή φέρει την τελική ευθύνη για την εφαρμογή του ΜΑΑ, ο οποίος τελεί υπό την άμεση διαχείρισή της. Ωστόσο, βάσει του κανονισμού ΜΑΑ, τα κράτη μέλη υποχρεούνται να λαμβάνουν κατάλληλα μέτρα για την προστασία των οικονομικών συμφερόντων της ΕΕ και να διασφαλίζουν την πρόληψη, τον εντοπισμό και τη διόρθωση περιπτώσεων απάτης[2]. Στον κανονισμό ΜΑΑ δεν διευκρινίζεται λεπτομερώς πώς πρέπει να γίνεται αυτό. Μία επιλογή που έχουν στη διάθεσή τους τα κράτη μέλη είναι να χρησιμοποιούν τα οικεία εθνικά συστήματα, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που χρησιμοποιούν για τη διαχείριση άλλων κονδυλίων της ΕΕ. Ωστόσο, στις περιπτώσεις αυτές, τα κράτη μέλη οφείλουν να περιγράφουν με σαφήνεια στα οικεία εθνικά σχέδια ανάκαμψης και ανθεκτικότητας (ΕΣΑΑ) τον τρόπο με τον οποίο τα εν λόγω συστήματα θα εφαρμόζονται ειδικά για τον ΜΑΑ[3]. Αξιολογήσαμε κατά πόσον η Επιτροπή διασφαλίζει ότι τα κράτη μέλη σχεδιάζουν και εφαρμόζουν αποτελεσματικά συστήματα δικλίδων και ελέγχων για την καταπολέμηση της απάτης μέσω:

— κατάλληλης αξιολόγησης του σχεδιασμού των συστημάτων των κρατών μελών για την καταπολέμηση της απάτης,

— θέσπισης λεπτομερών διατάξεων στη συμφωνία χρηματοδότησης του ΜΑΑ, και

— διενέργειας έγκαιρων ελέγχων της αποτελεσματικότητας των συστημάτων.

---

[2] Κανονισμός ΜΑΑ, άρθρο 22.

[3] SWD(2021) 12, Commission's guidance to member states – recovery and resilience plans

Η έλλειψη λεπτομερών απαιτήσεων για την αντιμετώπιση της απάτης στο πλαίσιο του ΜΑΑ έδρασε περιοριστικά ως προς την αρχική αξιολόγηση από την Επιτροπή του σχεδιασμού των συστημάτων των κρατών μελών για την καταπολέμηση της απάτης

17 Το 2021, με βάση τα κριτήρια αξιολόγησης που καθορίζονται στον κανονισμό ΜΑΑ, η Επιτροπή εκπόνησε εσωτερικές κατευθυντήριες γραμμές, συμπεριλαμβανομένου καταλόγου ελέγχου, ώστε τα συστήματα εσωτερικών δικλίδων όλων των ΕΣΑΑ να αξιολογούνται με συνέπεια. Η αξιολόγηση είχε ως αποτέλεσμα τη βαθμολόγηση είτε με «Α» στην περίπτωση επαρκών ρυθμίσεων είτε με «Γ» στην περίπτωση ανεπαρκών ρυθμίσεων.

18 Η Επιτροπή αξιολόγησε τα συστήματα εσωτερικών δικλίδων όλων των ΕΣΑΑ ως επαρκή[4]. Στην ειδική έκθεσή μας σχετικά με την αξιολόγηση των ΕΣΑΑ από την Επιτροπή[5], καταλήγαμε στο συμπέρασμα ότι η αξιολόγηση της Επιτροπής ήταν επαρκής, αλλά σε ορισμένες περιπτώσεις βασιζόταν σε απαιτήσεις –ορόσημα δικλίδων– που δεν είχαν ακόμη εκπληρωθεί, αναφέροντας ότι τόσο η Επιτροπή όσο και τα κράτη μέλη αναγνώριζαν ότι, κατά τον χρόνο της αξιολόγησης, τα συστήματα δικλίδων δεν είχαν ακόμη τεθεί σε εφαρμογή εξ ολοκλήρου.

---

[4] Ειδική έκθεση 09/2025, με τίτλο «Συστήματα για τη διασφάλιση της συμμόρφωσης των δαπανών του ΜΑΑ με τους κανόνες για τις δημόσιες συμβάσεις και τις κρατικές ενισχύσεις», σημείο 27.

[5] Ειδική έκθεση 21/2022, σημεία 106-111.

19 Το πλαίσιο του ΜΑΑ για την αντιμετώπιση της απάτης που ορίζεται στον κανονισμό ΜΑΑ καθορίζει απαιτήσεις υψηλού επιπέδου για τα συστήματα των κρατών μελών για την καταπολέμηση της απάτης, όπως την ανάγκη λήψης κατάλληλων μέτρων για την πρόληψη, τον εντοπισμό και τη διόρθωση περιπτώσεων απάτης, χωρίς ωστόσο αυτά να περιγράφονται με επαρκείς λεπτομέρειες. Διαπιστώσαμε ότι αυτό περιόρισε επίσης την αρχική αξιολόγηση της Επιτροπής αναφορικά με τον σχεδιασμό των συστημάτων των κρατών μελών για την καταπολέμηση της απάτης. Ειδικότερα, τα κριτήρια που χρησιμοποιεί η Επιτροπή, και που απορρέουν από το νομικό πλαίσιο, για την επαλήθευση του σχεδιασμού του συστήματος πριν από την έγκριση των ΕΣΑΑ δεν ήταν, σε ορισμένες περιπτώσεις, επαρκώς συγκεκριμένα. Παραδείγματος χάριν, δεν διευκρίνιζαν την εμβέλεια, το πεδίο κάλυψης και το χρονοδιάγραμμα των εξακριβώσεων που πρέπει να διενεργούνται από τους φορείς υλοποίησης για τον εντοπισμό σοβαρών παρατυπιών. Όσον αφορά την Ιταλία, τη Ρουμανία και την Ισπανία, η Επιτροπή επισήμανε ότι οι πληροφορίες που παρασχέθηκαν ήταν ελλιπείς ή δεν ήταν επαρκώς λεπτομερείς, ώστε να συναχθούν συμπεράσματα. Για τη Δανία, η αξιολόγηση περιλάμβανε αναφορά σε προγραμματισμένες εξακριβώσεις σχετικά με τη διπλή χρηματοδότηση και την ευρεία χρήση υπεύθυνων δηλώσεων, αλλά δεν προσδιοριζόταν ποιος φορέας διενεργεί επαληθεύσεις σε τομείς όπως οι διαδικασίες σύναψης δημόσιων συμβάσεων, οι αναθέσεις συμβάσεων και η φυσική ύπαρξη εκροών.

Οι συμφωνίες χρηματοδότησης αντιστάθμισαν εν μέρει την απουσία ελάχιστων απαιτήσεων από τον κανονισμό ΜΑΑ, αλλά οι ρόλοι και οι αρμοδιότητες κάθε φορέα δεν καθορίζονταν πλήρως

20 Μετά την έγκριση των ΕΣΑΑ από το Συμβούλιο, η Επιτροπή υπέγραψε συμφωνίες χρηματοδότησης βάσει του ΜΑΑ με κάθε κράτος μέλος. Η συμφωνία χρηματοδότησης περιλαμβάνει ειδικό άρθρο για την προστασία των οικονομικών συμφερόντων της ΕΕ και βασικές απαιτήσεις για το σύστημα δικλίδων (***γράφημα 1***). Μολονότι οι εν λόγω βασικές απαιτήσεις υπερβαίνουν τις απαιτήσεις που καθορίζονται στον κανονισμό, εξακολουθούν να μην είναι επαρκώς συγκεκριμένες όσον αφορά το είδος, το πεδίο κάλυψης και το χρονοδιάγραμμα των προληπτικών δικλίδων και των δικλίδων εντοπισμού για την καταπολέμηση της απάτης που πρέπει να εφαρμόζουν τα κράτη μέλη, καθώς και όσον αφορά την αναφορά και την αντιμετώπιση περιπτώσεων εικαζόμενης απάτης.

21 Μολονότι στη συμφωνία χρηματοδότησης καθορίζονταν τα είδη των φορέων που είναι αρμόδιοι για την εφαρμογή του ΜΑΑ, δεν περιγράφονταν λεπτομερώς οι ρόλοι και οι αρμοδιότητές τους όσον αφορά τα μέτρα καταπολέμησης της απάτης. Κατά συνέπεια, ορισμένες από τις αρμοδιότητες για την καταπολέμηση της απάτης που καθορίζονταν στη συμφωνία χρηματοδότησης δεν ανατίθεντο σε συγκεκριμένο φορέα, με αποτέλεσμα το ζήτημα αυτό να αφήνεται στη διακριτική ευχέρεια του κράτους μέλους (***γράφημα 1***).
Η κατάσταση αυτή επέτεινε τον κίνδυνο ασυνεπούς εφαρμογής των μέτρων καταπολέμησης της απάτης από τα κράτη μέλη. Εντοπίσαμε παραδείγματα ελλιπούς εποπτείας από τους συντονιστικούς φορείς (σημεία ***37-41***) και ανεπαρκείς ελέγχους από τους φορείς υλοποίησης (σημεία ***53-54***, ***63-64*** και ***παράρτημα ΙΙ***).

Γράφημα 1 | Αρμοδιότητες των κρατών μελών για την καταπολέμηση της απάτης που καθορίζονται στη συμφωνία χρηματοδότησης του ΜΑΑ

Αρμοδιότητες που έχουν ανατεθεί (ΒΑ – Βασικές απαιτήσεις)

Συντονιστικός φορέας

- **ΒΑ 1.1** Διορισμός αρχής ως «συντονιστή» που φέρει τη συνολική ευθύνη για την παρακολούθηση της εφαρμογής του ΕΣΑΑ της χώρας εξ ονόματος του κράτους μέλους και που αποτελεί το ενιαίο σημείο επαφής για την Επιτροπή.
- **ΒΑ 1.2** Ο συντονιστής έχει την (…) εντολή και την εξουσία να ασκεί όλα τα σχετικά καθήκοντα, συμπεριλαμβανομένων αρμοδιοτήτων αναφοράς και παρακολούθησης.
- **ΒΑ 1.4** Προσδιορισμός της αρχής που είναι αρμόδια για την υπογραφή της διαχειριστικής δήλωσης που συνοδεύει τα αιτήματα πληρωμής και διαδικασιών που διασφαλίζουν ότι η εν λόγω αρχή θα αποκομίσει τη βεβαιότητα (…) ότι η διαχείριση των κονδυλίων πραγματοποιήθηκε σύμφωνα με όλους τους εφαρμοστέους κανόνες, ιδίως τους κανόνες για την αποφυγή συγκρούσεων συμφερόντων, την πρόληψη της απάτης, τη διαφθορά και τη διπλή χρηματοδότηση.

Φορέας υλοποίησης

- **ΒΑ 4.2** Κατάλληλα μέτρα μέσω των οποίων οι αρχές που είναι επιφορτισμένες με την εφαρμογή των μέτρων των ΕΣΑΑ θα εξακριβώνουν την απουσία σοβαρών παρατυπιών (απάτη, διαφθορά και σύγκρουση συμφερόντων) και διπλής χρηματοδότησης (π.χ. έλεγχοι εγγράφων, επιτόπιες εξακριβώσεις).

Αρχή ελέγχου

- **ΒΑ 5.3** Αποτελεσματική αντιμετώπιση από την αρχή ή από τις αρχές ελέγχου του κινδύνου απάτης, διαφθοράς, σύγκρουσης συμφερόντων και διπλής χρηματοδότησης τόσο μέσω ελέγχων συστήματος όσο και μέσω ελέγχων περιπτώσεων στήριξης επενδύσεων και μεταρρυθμίσεων.

Βασικές απαιτήσεις για την καταπολέμηση της απάτης που δεν έχουν ανατεθεί σε συγκεκριμένο φορέα

- **ΒΑ 2.1** Κατάλληλα μέτρα που σχετίζονται με την πρόληψη, τον εντοπισμό και τη διόρθωση των περιπτώσεων απάτης, διαφθοράς και σύγκρουσης συμφερόντων, καθώς και την αποφυγή διπλής χρηματοδότησης και την κίνηση νομικών διαδικασιών για την ανάκτηση μη ορθώς χρησιμοποιηθέντων κονδυλίων.
- **ΒΑ 2.2** Αξιολόγηση κινδύνου απάτης και καθορισμός κατάλληλων μέτρων μετριασμού της απάτης.
- **ΒΑ 3.1** Αποτελεσματική διαδικασία για την κατάρτιση της διαχειριστικής δήλωσης, την τεκμηρίωση της σύνοψης των ελέγχων και τη διατήρηση των υποκείμενων πληροφοριών για τη διαδρομή ελέγχου.
- **ΒΑ 3.2** Αποτελεσματικές διαδικασίες για να διασφαλιστεί ότι όλες οι περιπτώσεις απάτης, διαφθοράς και σύγκρουσης συμφερόντων αναφέρονται σωστά και διορθώνονται μέσω ανακτήσεων.

Πηγή: ΕΕΣ, βάσει του παραρτήματος 1 της συμφωνίας χρηματοδότησης του ΜΑΑ μεταξύ της Επιτροπής και των κρατών μελών.

Οι έλεγχοι της Επιτροπής συμβάλλουν στην πρόληψη και στον εντοπισμό των περιπτώσεων απάτης, αλλά δεν καλύπτουν πλήρως ορισμένες σημαντικές συνιστώσες των συστημάτων καταπολέμησης της απάτης

22 Για τη διασφάλιση της αποτελεσματικότητας των συστημάτων των κρατών μελών, οι συμφωνίες χρηματοδότησης του ΜΑΑ περιλαμβάνουν διάταξη σύμφωνα με την οποία η Επιτροπή ζητεί πρόσθετες πληροφορίες και διενεργεί επιτόπιους ελέγχους συστημάτων, συμπεριλαμβανομένων ελέγχων για την προστασία των οικονομικών συμφερόντων της ΕΕ (έλεγχοι ΠΟΣΕ). Από το 2022 και μέχρι τον Ιούνιο του 2025, η Επιτροπή είχε ελέγξει κάθε κράτος μέλος τουλάχιστον μία φορά και έξι κράτη μέλη δύο φορές (***γράφημα 2***).

Γράφημα 2 | Έλεγχοι της Επιτροπής σχετικά με τα μέτρα που εφαρμόζονται για την προστασία του οικονομικού συμφέροντος της Ένωσης

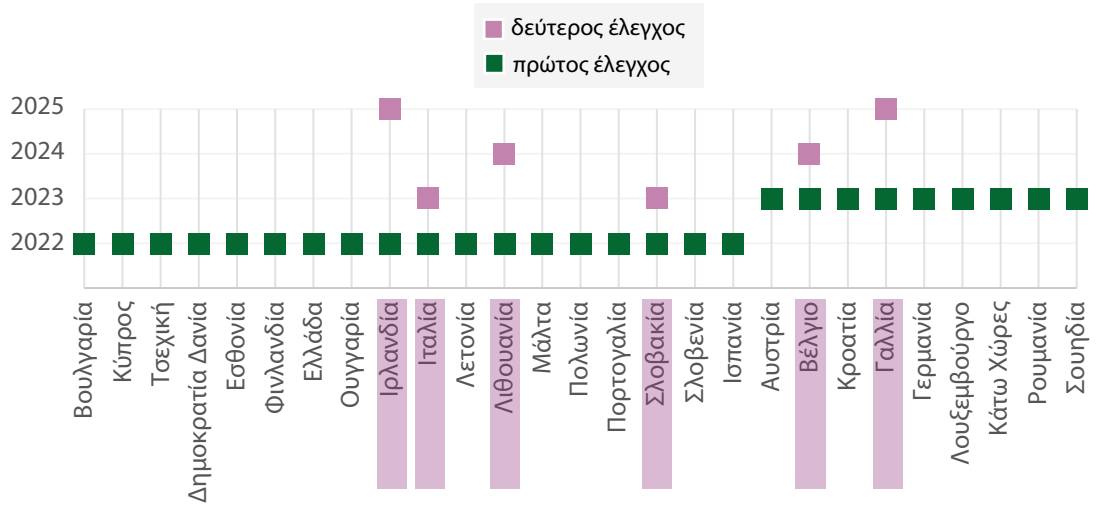

Πηγή: ΕΕΣ, βάσει στοιχείων από ελέγχους ΠΟΣΕ της Επιτροπής.

23 Σύμφωνα με τη στρατηγική ελέγχου της Επιτροπής, κατά τους ελέγχους ΠΟΣΕ ελέγχεται αν τα συστήματα δικλίδων των κρατών μελών συμμορφώνονται με τις βασικές απαιτήσεις που καθορίζονται στη συμφωνία χρηματοδότησης του ΜΑΑ, όπως φαίνεται στο ***γράφημα 3***. Στόχος είναι να παρέχεται διασφάλιση ότι τα συστήματα δικλίδων είναι σε θέση να προλαμβάνουν, να εντοπίζουν και να διορθώνουν περιπτώσεις απάτης, διαφθοράς, σύγκρουσης συμφερόντων και διπλής χρηματοδότησης. Από το 2021, η Επιτροπή παρείχε ένα είδος επιμόρφωσης σχετικά με το πώς θα αξιολογούσε τα συστήματα καταπολέμησης της απάτης των κρατών μελών, όπως και ορισμένες γενικές κατευθύνσεις σχετικά με τα συστήματα δικλίδων. Μολονότι οι έλεγχοι ξεκίνησαν τον Φεβρουάριο του 2022, η Επιτροπή εξέδωσε συνολικές κατευθυντήριες γραμμές για το σύστημα εσωτερικών δικλίδων μόλις τον Ιανουάριο του 2023 και τις κοινοποίησε στα κράτη μέλη. Αυτές οι κατευθυντήριες γραμμές παρείχαν λεπτομέρειες σχετικά με τα στοιχεία που η Επιτροπή έκρινε αναγκαία για την εκπλήρωση κάθε βασικής απαίτησης.

Γράφημα 3 | Βασικές απαιτήσεις για την ΠΟΣΕ

Πηγή: ΕΕΣ, βάσει του παραρτήματος 1 της συμφωνίας χρηματοδότησης του ΜΑΑ μεταξύ της Επιτροπής και των κρατών μελών.

24 Εξετάσαμε αν οι έλεγχοι ΠΟΣΕ της Επιτροπής αξιολογούν δεόντως την αποτελεσματική λειτουργία των συστημάτων των κρατών μελών για την καταπολέμηση της απάτης μέσω:

- κάλυψης όλων των σχετικών φορέων του ΜΑΑ,
- εφαρμογής σαφών και αδιαμφισβήτητων κριτηρίων για την αξιολόγηση των βασικών απαιτήσεων, και
- της συνέχειας που δίνεται στα ευρήματα και στις συστάσεις.

Κάλυψη όλων των σχετικών φορέων

25 Διαπιστώσαμε ότι η εμβέλεια των ελέγχων ΠΟΣΕ της Επιτροπής καλύπτει τον συντονιστικό φορέα, τους φορείς υλοποίησης και τους τελικούς αποδέκτες. Ωστόσο, μολονότι στόχος του ελέγχου ΠΟΣΕ είναι η αποκόμιση βεβαιότητας σχετικά με το σύστημα δικλίδων, στην εμβέλειά του δεν περιλαμβάνονται οι αρχές ελέγχου με το σκεπτικό ότι αυτές καλύπτονται από χωριστούς ελέγχους συμμόρφωσης της Επιτροπής.

26 Βασικό μέρος των ελέγχων ΠΟΣΕ είναι η εξασφάλιση πλήρους κατανόησης του συστήματος δικλίδων μέσω της επανεξέτασης όλων των σχετικών διαδικασιών. Επιπλέον των ελέγχων σε επίπεδο συστημάτων της, η Επιτροπή επιλέγει τους φορείς υλοποίησης που θα υποβληθούν σε εξέταση με βάση την επιλογή των μέτρων. Στη συνέχεια, εξετάζει τις διαδικασίες που σχετίζονται με τα μέτρα αυτά, σε αντίθεση με την επανεξέταση όλων των διαθέσιμων εγγράφων που σχετίζονται με την καταπολέμηση της απάτης που κάνει σε επίπεδο φορέα υλοποίησης. Αποκλείεται έτσι η επισκόπηση διαδικασιών που αφορούν την απάτη, όταν τα επιλεγμένα μέτρα δεν έχουν προχωρήσει ιδιαίτερα από άποψη υλοποίησης. Για παράδειγμα, εάν τα επιλεγμένα μέτρα δεν περιλαμβάνουν οριστικοποιημένη σύμβαση, τότε δεν αξιολογούνται οι διαδικασίες που αφορούν τη σύμβαση.

Εφαρμογή σαφών και αδιαμφισβήτητων κριτηρίων

27 Η Επιτροπή κατάρτισε γενικό κατάλογο ελέγχου για τους ελέγχους που πρέπει να διενεργούνται, ο οποίος προέκυψε από τις κατευθυντήριες γραμμές που η ίδια εξέδωσε το 2023, για την αξιολόγηση της εφαρμογής προληπτικών ελέγχων, των ελέγχων εντοπισμού και διορθωτικών μέτρων. Χρησιμοποίησε μάλιστα αυτό τον κατάλογο ελέγχου κατά την αξιολόγηση των φορέων υλοποίησης. Ωστόσο, δεν κατάρτισε ειδικό κατάλογο για τον συντονιστικό φορέα με κοινά κριτήρια όσον αφορά τις αρμοδιότητες συντονισμού και παρακολούθησης του εν λόγω φορέα ως προς την προστασία των οικονομικών συμφερόντων της ΕΕ.

28 Επιπλέον, ο κατάλογος ελέγχου που χρησιμοποιείται όσον αφορά τις αρχές ελέγχου κατά τους ελέγχους συμμόρφωσης που διενεργεί η Επιτροπή (σημείο ***25***) δεν διασφαλίζει την πλήρη αξιολόγηση των αρμοδιοτήτων τους όσον αφορά την ΠΟΣΕ. Ο κατάλογος ελέγχου καλύπτει μόνο τις αρμοδιότητες των αρχών ελέγχου με την ευρεία έννοια και δεν απαιτεί αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των ελέγχων των συστημάτων τους σε τομείς όπως η εποπτεία του συντονιστικού φορέα ή η χρήση της εκτίμησης του κινδύνου απάτης και των δεικτών απάτης από τους φορείς υλοποίησης.

29 Διαπιστώσαμε ότι ο κατάλογος ελέγχου της Επιτροπής για τον φορέα υλοποίησης, μολονότι εκτενής, δεν καλύπτει πλήρως τα ακόλουθα στοιχεία:

- ελάχιστο επίπεδο εξακριβώσεων (παραδείγματος χάριν, εξακριβώσεις για τις συμβάσεις ή/και τις επιχορηγήσεις) και τους δείκτες απάτης (παραδείγματος χάριν, προειδοποιητικά σήματα για τις δημόσιες συμβάσεις) που απαιτούνται για την εκπλήρωση της βασικής απαίτησης 4.2 (***γράφημα 1***)·
- προληπτικά μέτρα σε περίπτωση εικαζόμενης απάτης (παραδείγματος χάριν, αναστολή μελλοντικών πληρωμών).

Συνέχεια που δίνεται σε ευρήματα και συστάσεις

30 Οι ελεγκτικές εργασίες της Επιτροπής μπορεί να οδηγήσουν σε τέσσερα είδη ευρημάτων: κρίσιμα, πολύ σημαντικά, σημαντικά και επιθυμητά. Συνέχεια στα ευρήματα δίνεται όντως, αλλά, εάν η Επιτροπή καταλήξει σε κρίσιμα ή σε πολύ σημαντικά ευρήματα, μπορεί να λάβει πρόσθετα μέτρα (***γράφημα 4***).

Γράφημα 4 | Πρόσθετα μέτρα της Επιτροπής για κρίσιμα ή πολύ σημαντικά ευρήματα

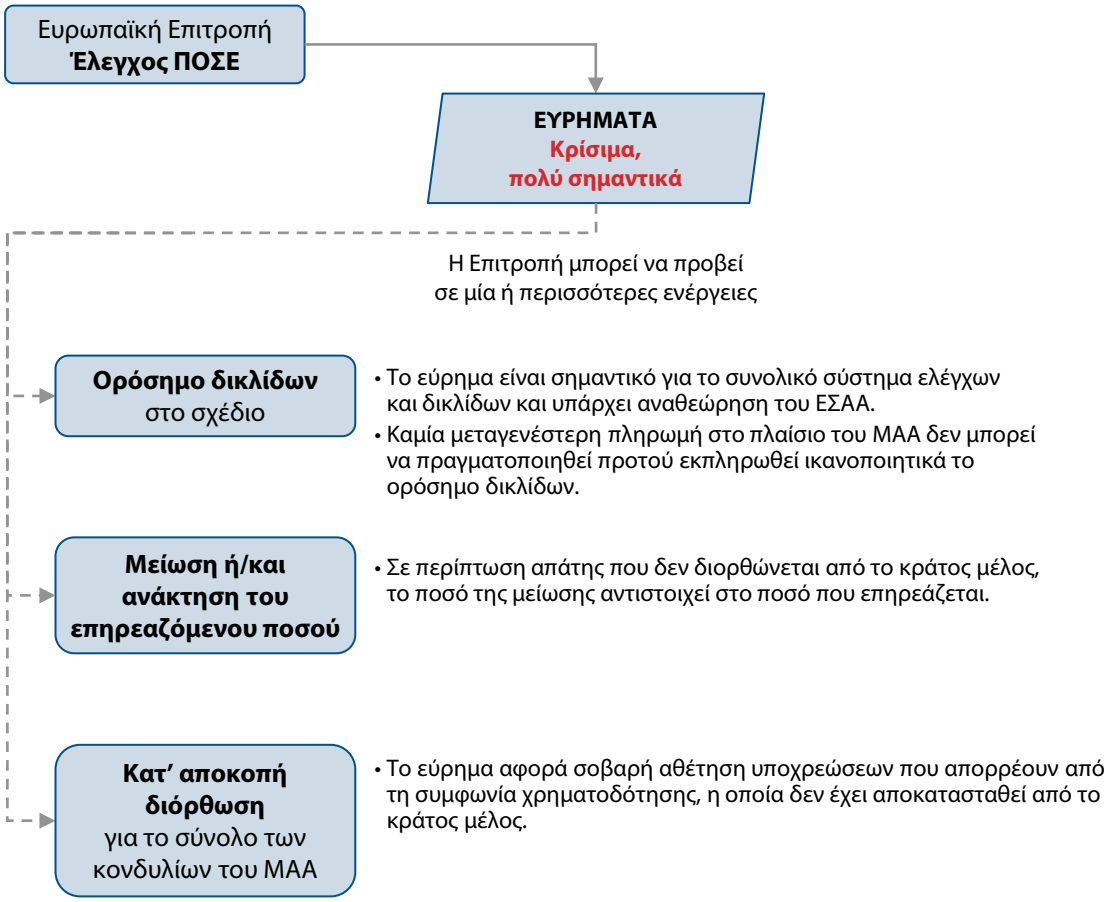

Πηγή: ΕΕΣ, βάσει των κατευθυντήριων γραμμών της Επιτροπής και της συμφωνίας χρηματοδότησης του ΜΑΑ.

31 Τα κρίσιμα ή πολύ σημαντικά ευρήματα, όταν δεν γίνονται δεκτά ή δεν εφαρμόζονται από τα κράτη μέλη, μπορούν επίσης να οδηγήσουν σε διατύπωση επιφύλαξης στην ετήσια έκθεση δραστηριοτήτων της Επιτροπής, η οποία εμπεριέχεται στη δήλωση διασφάλισης του γενικού διευθυντή. Στην ετήσια έκθεσή μας για το 2024[6], επισημαίναμε ότι, όταν τα κράτη μέλη αποδέχονται κρίσιμα ή πολύ σημαντικά ευρήματα όπως και τις σχετικές συστάσεις και δεν υπάρχουν στοιχεία που να αποδεικνύουν ότι το κράτος μέλος έχει λάβει τα συνιστώμενα διορθωτικά μέτρα, η Επιτροπή χαρακτηρίζει το σύστημά τους ως μεσαίου κινδύνου. Κατά συνέπεια, δεν περιλαμβάνει επιφύλαξη, ακόμη και εάν τα κράτη μέλη δεν έχουν ακόμη λάβει τα αναγκαία διορθωτικά μέτρα. Κρίναμε ότι η προσέγγιση αυτή ενδέχεται να υποεκτιμά την εκτίμηση του κινδύνου που κάνει η Επιτροπή για τα κράτη μέλη στον τομέα αυτόν.

[6] Ετήσια έκθεση για το οικονομικό έτος 2024, σημείο 11.55.

32 Εάν τα κράτη μέλη δεν ενεργήσουν προς απάντηση στα ευρήματα που αφορούν σοβαρή αθέτηση των υποχρεώσεων που απορρέουν από τη συμφωνία χρηματοδότησης, το πλαίσιο της Επιτροπής για τις μειώσεις και τις ανακτήσεις δεν καθορίζει το χρονικό σημείο κατά το οποίο η Επιτροπή οφείλει να κινήσει διαδικασία κατ' αποκοπή μείωσης, κάτι που αυξάνει τον κίνδυνο ασυνεπούς επιβολής στα διάφορα κράτη μέλη (***γράφημα 5***). Μέχρι τον Ιούλιο του 2025, η Επιτροπή δεν είχε επιβάλει κατ' αποκοπή μειώσεις.

Γράφημα 5 | Διαδικασία κατ' αποκοπή μείωσης

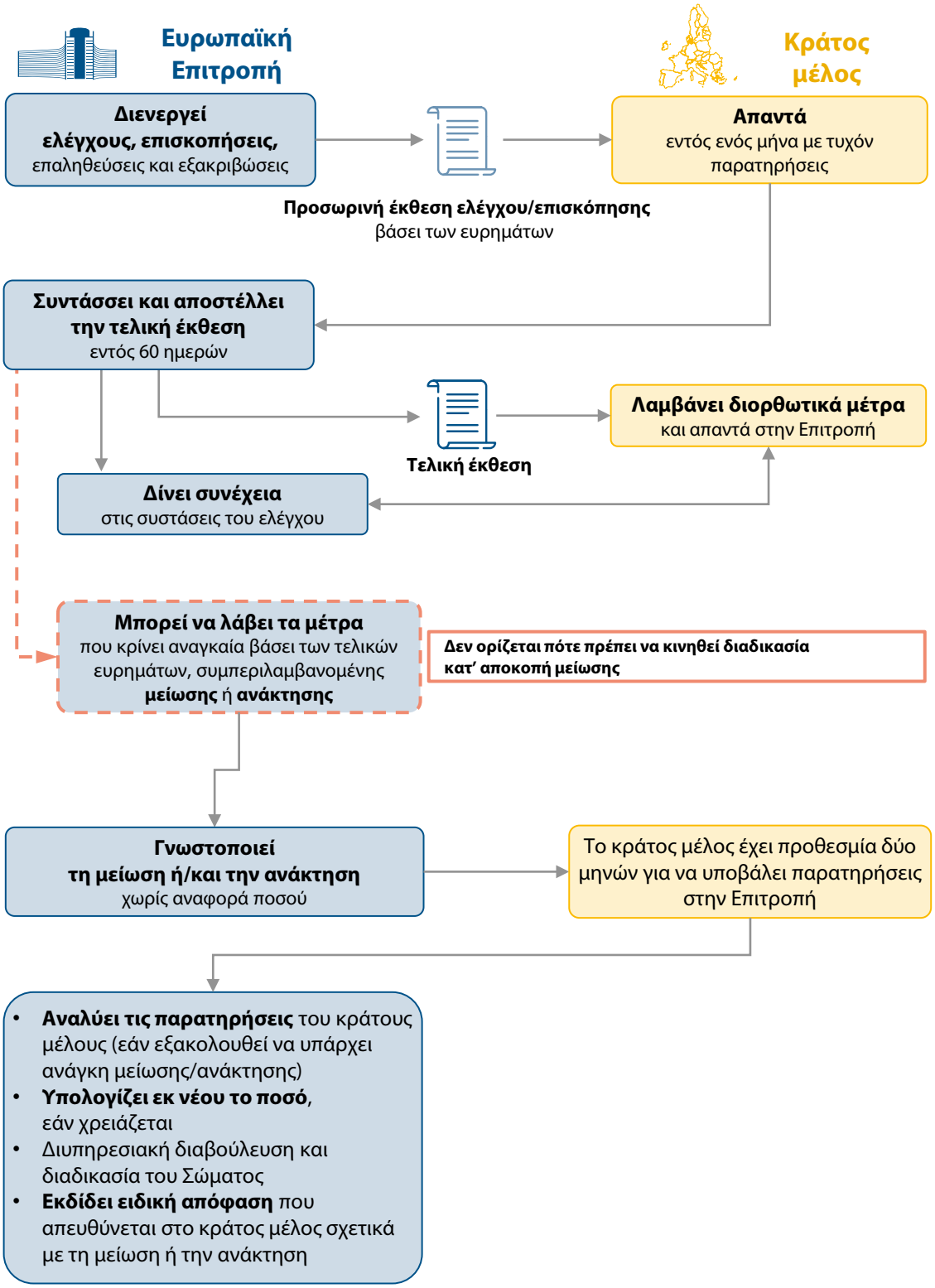

Πηγή: ΕΕΣ.

33 Οι έλεγχοι ΠΟΣΕ της Επιτροπής θα μπορούσαν να αποτελέσουν αποτελεσματικά εργαλεία για την καταπολέμηση της απάτης. Ωστόσο, οι αποστολές ελέγχου είχαν ολοκληρωθεί πριν από τις πρώτες πληρωμές σε 17 από 27 κράτη μέλη. Ως εκ τούτου, για τα υπόλοιπα 10 κράτη μέλη, οι αρχικές πληρωμές στο πλαίσιο του ΜΑΑ πραγματοποιήθηκαν χωρίς να υπάρχουν επαρκή τεκμήρια σχετικά με την αποτελεσματικότητα του συστήματος δικλίδων των κρατών μελών για την καταπολέμηση της απάτης.

34 Διαπιστώσαμε ότι οι συστάσεις της Επιτροπής που απορρέουν από τους ελέγχους ΠΟΣΕ επέφεραν σημαντικές βελτιώσεις στα συστήματα τριών από τα τέσσερα κράτη μέλη που επισκεφθήκαμε. Παραδείγματος χάριν:

- στην **Ιταλία**, οι φορείς υλοποίησης άρχισαν να χρησιμοποιούν το υπόδειγμα εκτίμησης του κινδύνου απάτης·
- στην **Ισπανία**, οι φορείς υλοποίησης άρχισαν να προσαρμόζουν τα σχέδια και τις μεθοδολογίες εκτίμησης του κινδύνου ευθυγραμμιζόμενοι με την καθοδήγηση που είχε εκδώσει η εθνική υπηρεσία συντονισμού της καταπολέμησης της απάτης και δημιουργώντας συνεκτικούς διαύλους ανώνυμης καταγγελίας δυσλειτουργιών·
- στη **Ρουμανία**, ο συντονιστικός φορέας και οι φορείς υλοποίησης έλαβαν μέτρα για την επικαιροποίηση σειράς διαδικασιών, συμπεριλαμβανομένων διαδικασιών σχετικά με υπόδειγμα εκτίμησης του κινδύνου, τους διαύλους καταγγελίας δυσλειτουργιών, τους κώδικες δεοντολογίας και την πολιτική για την καταπολέμηση της απάτης.

35 Στη **Δανία**, μετά τους ελέγχους της Επιτροπής, η αρχή ελέγχου άρχισε να χρησιμοποιεί το Arachne, το εργαλείο εξόρυξης δεδομένων της Επιτροπής (σημείο ***61***), και ο συντονιστικός φορέας εξέδωσε οδηγίες για την εφαρμογή των διαχειριστικών επαληθεύσεων. Ωστόσο, οι συστάσεις της Επιτροπής σχετικά με κρίσιμα και πολύ σημαντικά ευρήματα δεν υλοποιήθηκαν πλήρως. Επίσης, δεν υλοποιήθηκαν πλήρως οι συστάσεις ούτε μέσω του ορόσημου δικλίδων (σημείο ***18***) που εισήγαγε η Επιτροπή στο ΕΣΑΑ της Δανίας (***πλαίσιο 1***). Κατά συνέπεια, κατά τον έλεγχό μας, διαπιστώσαμε ότι εξακολουθούσε να υφίσταται σειρά αδυναμιών τις οποίες είχε εντοπίσει η Επιτροπή, μεταξύ των οποίων αναφέρονται ο ανεπαρκής συντονισμός και εποπτεία από τον συντονιστικό φορέα, η έλλειψη στοιχείων για την απάτη στις εκτιμήσεις του σχετικού κινδύνου, η ανεπαρκής επαλήθευση των διαδικασιών σύναψης δημόσιων συμβάσεων και η περιορισμένη χρήση εργαλείων εξόρυξης δεδομένων από τους φορείς υλοποίησης (σημεία ***41***, ***49***, ***54*** και ***παράρτημα II***).

Πλαίσιο 1

Αδυναμία στον σχεδιασμό του ορόσημου δικλίδων της Δανίας

Η Επιτροπή, μετά τον έλεγχο που διενήργησε το 2022, συνέστησε στη Δανία να αναπτύξει ολοκληρωμένη πολιτική για την καταπολέμηση της απάτης, με τη χρήση του υποδείγματος που υπάρχει στις κατευθυντήριες γραμμές της, και να ενσωματώσει στοιχεία για την καταπολέμηση της απάτης και της διαφθοράς στην επιμόρφωση του προσωπικού. Κατά την αναθεώρηση του ΕΣΑΑ το 2023, η Επιτροπή εισήγαγε ορόσημο δικλίδων που απαιτεί την «[έγκριση σχεδίου δράσης] σχετικά με τη στρατηγική για την καταπολέμηση της απάτης και της διαφθοράς».

Στην ετήσια έκθεσή μας για το 2024, κρίναμε ότι το ορόσημο είχε εκπληρωθεί ικανοποιητικά.

Ωστόσο, ο σχεδιασμός και η υλοποίηση του ορόσημου δικλίδων δεν διασφάλιζαν ότι τα συστήματα δικλίδων του κράτους μέλους συμμορφώνονται με τις απαιτήσεις για την ΠΟΣΕ που καθορίζονται στο άρθρο 22 του κανονισμού ΜΑΑ. Παραδείγματος χάριν, το ορόσημο δικλίδων δεν απαιτούσε από τους φορείς υλοποίησης της χώρας να επαληθεύουν τις διαδικασίες σύναψης δημόσιων συμβάσεων ή να διενεργούν τακτικές εξακριβώσεις της ορθής χρήσης της παρεχόμενης χρηματοδότησης.

Αν και τα κράτη μέλη εισάγουν μέτρα για την αντιμετώπιση της απάτης, ο εντοπισμός των σχετικών περιπτώσεων εξακολουθεί να είναι προβληματικός

36 Τα μέτρα πρόληψης της απάτης είναι καίριας σημασίας για την αποτελεσματικότητα του πλαισίου καταπολέμησης του φαινομένου, καθώς συμβάλλουν στη μείωση του σχετικού κινδύνου. Επιπρόσθετα, απαιτούνται κατάλληλα μέτρα για τον εντοπισμό των περιπτώσεων εκείνων που δεν ήταν δυνατό να προληφθούν. Αξιολογήσαμε την εφαρμογή τέτοιων μέτρων από τα κράτη μέλη.

Οι συντονιστικοί φορείς είναι σημαντικοί στον καθορισμό του πλαισίου αντιμετώπισης της απάτης, χωρίς ωστόσο να αναλαμβάνουν πάντα ενεργό ρόλο

37 Οι συντονιστικοί φορείς, ως συνολικοί επόπτες της εφαρμογής του ΕΣΑΑ και αρμόδιοι για την υπογραφή της διαχειριστικής δήλωσης (***γράφημα 1***), έχουν καθοριστικό ρόλο στη διασφάλιση ενός άρτια σχεδιασμένου πλαισίου για την αντιμετώπιση της απάτης, καθορίζοντας νομικά δεσμευτικές απαιτήσεις, παρέχοντας καθοδήγηση στους φορείς υλοποίησης και παρακολουθώντας ενεργά την εφαρμογή του. Μια εθνική στρατηγική για την καταπολέμηση της απάτης στο πλαίσιο του ΜΑΑ μπορεί επίσης να συμβάλει στην αποτελεσματική εφαρμογή μέτρων καταπολέμησης του φαινομένου, ιδίως όταν οι οργανωτικές δομές των κρατών μελών είναι αποκεντρωμένες.

38 Συνολικά, διαπιστώσαμε ότι οι συντονιστικοί φορείς στην Ιταλία και τη Ρουμανία έχουν ενεργό ρόλο στον σχεδιασμό του πλαισίου του ΜΑΑ για την αντιμετώπιση της απάτης, ενώ στη Δανία και την Ισπανία δεν συμβαίνει το ίδιο (πίνακας 1).

Πίνακας 1 | Οι αρμοδιότητες των συντονιστικών φορέων για την αντιμετώπιση της απάτης στο πλαίσιο του ΜΑΑ διαφέρουν μεταξύ των κρατών μελών

Αρμοδιότητες του συντονιστικού φορέα	Δανία	Ιταλία	Ρουμανία	Ισπανία
Συντονισμός				
Καθορίζει απαιτήσεις για την αντιμετώπιση της απάτης	X	✓	✓	✓*
Παρέχει οδηγίες σχετικά με τον τρόπο ικανοποίησης των απαιτήσεων	◐	✓	✓	✓**
Παρακολούθηση				
Παρακολουθεί τη συμμόρφωση των φορέων υλοποίησης με τις απαιτήσεις/οδηγίες που εκδίδει ο συντονιστικός φορέας	X	✓	✓	X
Διαδικασία κατάρτισης της διαχειριστικής δήλωσης				
Ζητεί τεκμήρια από τις εξακριβώσεις που διενεργούν οι φορείς υλοποίησης	X	✓	✓	X
Ζητεί κατάλογο των παρατυπιών και των διορθωτικών μέτρων	◐	✓	✓	✓

* Οι απαιτήσεις δεν καθορίζονται από τον συντονιστικό φορέα αλλά μέσω εθνικής νομοθετικής πράξης

** Οι οδηγίες παρέχονται από τον συντονιστικό φορέα και την ισπανική υπηρεσία συντονισμού της καταπολέμησης της απάτης (SNCA)

✓ - εκπληρώνεται· X - δεν εκπληρώνεται· ◐ - εκπληρώνεται εν μέρει

Πηγή: ΕΕΣ, βάσει των κατευθυντήριων γραμμών της Επιτροπής και πληροφοριών από τα κράτη μέλη.

39 Στην **Ιταλία** και τη **Ρουμανία**, οι συντονιστικοί φορείς συμμετέχουν ενεργά στον σχεδιασμό του πλαισίου για την καταπολέμηση της απάτης, καθορίζοντας απαιτήσεις και παρέχοντας οδηγίες στους φορείς υλοποίησης, μεταξύ άλλων και σχετικά με τις εξακριβώσεις σοβαρών παρατυπιών, τις διαδικασίες αναφοράς και τα εργαλεία για αυτοεκτίμηση του κινδύνου απάτης. Έχουν καταρτίσει επίσης δικούς τους καταλόγους ελέγχου για την παρακολούθηση της συμμόρφωσης των φορέων υλοποίησης με τις απαιτήσεις.

40 Στην **Ισπανία**, ο συντονιστικός φορέας έχει καταρτίσει κατευθυντήριες γραμμές που παρέχουν λεπτομερή στοιχεία σχετικά με τον τρόπο που οι φορείς υλοποίησης θα πρέπει να εκπληρώνουν τις νομικά καθορισμένες ελάχιστες υποχρεώσεις τους. Ωστόσο, δεν παρακολουθεί αν οι φορείς υλοποίησης εφαρμόζουν τις εν λόγω οδηγίες.

41 Στη **Δανία**, ο συντονιστικός φορέας δεν επιβάλλει απαιτήσεις στους φορείς υλοποίησης. Μολονότι ο συντονιστικός φορέας έχει εκδώσει στρατηγική για την καταπολέμηση της απάτης, η οποία περιγράφει τις γενικές αρμοδιότητες των φορέων υλοποίησης, όπως τη διασφάλιση εσωτερικών δικλίδων, τη διαχείριση περιπτώσεων εικαζόμενης απάτης και την προώθηση της σχετικής ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης. Οι διατάξεις αυτές δεν είναι υποχρεωτικές και ο συντονιστικός φορέας δεν παρακολουθεί αν εφαρμόζονται από τους φορείς υλοποίησης. Στη στρατηγική επαναλαμβάνονται πρωτίστως οι υφιστάμενες υποχρεώσεις που απορρέουν από τον κανονισμό ΜΑΑ χωρίς να προσδιορίζονται πρόσθετες λεπτομέρειες, όπως τα ελάχιστα κριτήρια που πρέπει να τηρούνται για τις διαχειριστικές επαληθεύσεις, η χρήση προειδοποιητικών σημάτων ή η μεθοδολογική στήριξη της διαδικασίας εκτίμησης του κινδύνου απάτης.

42 Παρόλο που και τα τέσσερα κράτη μέλη ενέκριναν στρατηγικές για την αντιμετώπιση της απάτης στο πλαίσιο του ΜΑΑ, σε δύο από αυτά (**Δανία** και **Ιταλία**) οι στρατηγικές εγκρίθηκαν σχεδόν ένα χρόνο μετά το πρώτο αίτημα πληρωμής από τον μηχανισμό (*γράφημα 6*).

Γράφημα 6 | Χρονοδιάγραμμα έγκρισης της στρατηγικής για την αντιμετώπιση της απάτης στο πλαίσιο του ΜΑΑ

Πρώτο αίτημα πληρωμής

Γενική στρατηγική για την καταπολέμηση της απάτης στο πλαίσιο του ΜΑΑ

Δύο κράτη μέλη ενέκριναν τη στρατηγική για την καταπολέμηση της απάτης μετά το πρώτο αίτημα πληρωμής του ΜΑΑ

Χρονικό διάστημα μεταξύ της **στρατηγικής για την καταπολέμηση της απάτης** και του **πρώτου αιτήματος πληρωμής** (μήνες)

Κράτος μέλος			
Δανία	Νοέμβριος 2023	Δεκέμβριος 2022	◆ 11
Ιταλία	Οκτώβριος 2022	Δεκέμβριος 2021	10 ◆
Ρουμανία	Μάιος 2022	Μάιος 2022	0 ◆
Ισπανία	Σεπτέμβριος 2021	Νοέμβριος 2021	-2 ◆

Πηγή: ΕΕΣ, βάσει στοιχείων που διαβίβασαν τα κράτη μέλη.

43 Σημειώνουμε ότι ο **ιταλικός** συντονιστικός φορέας υπερέβη τις ελάχιστες απαιτήσεις πρόληψης της απάτης (σημείο *37*) και έθεσε σε εφαρμογή ευρύ δίκτυο συντονισμού για την καταπολέμηση του φαινομένου (*πλαίσιο 2*). Θεωρούμε ότι αυτό συνιστά ορθή πρακτική.

Πλαίσιο 2

Ιταλικό δίκτυο συντονισμού για την καταπολέμηση της απάτης

Ένα μνημόνιο συμφωνίας μεταξύ του Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών (συντονιστικός φορέας) και της Guardia di Finanza ενσωματώνει επίσημα τη δεύτερη αυτή υπηρεσία στο ιταλικό σύστημα δικλίδων του ΕΣΑΑ. Το μνημόνιο επιτρέπει στις αρχές που είναι επιφορτισμένες με την εφαρμογή των μέτρων του ΕΣΑΑ να ορίζουν σημεία επαφής για την καταπολέμηση της απάτης, να συμμετέχουν στο δίκτυο, να ανταλλάσσουν σχετικές πληροφορίες, να αναφέρουν παρατυπίες και να συνεργάζονται με τη Guardia di Finanza. Επιπλέον, συστάθηκε ειδική ομάδα υπό την προεδρία του συντονιστικού φορέα, με τη συμμετοχή βασικών θεσμικών οργάνων, για την αντιμετώπιση ζητημάτων σχετικά με τις δικλίδες και την αναφορά, την ανάπτυξη οδηγιών και τη διατύπωση προτάσεων για κανονιστικές προσαρμογές.

44 Στις κατευθυντήριες γραμμές της Επιτροπής του 2023 αναδεικνύεται μια σαφής εξωτερική επικοινωνιακή στρατηγική ως ορθή πρακτική με στόχο την ενημέρωση και την ευαισθητοποίηση σχετικά με τη σημασία της πρόληψης της απάτης μέσω της καταγγελίας δυσλειτουργιών και την αποτροπή δυνητικών δραστών μέσω της επισήμανσης των κυρώσεων που επισύρουν τέτοιες ενέργειες. Μολονότι στα κράτη μέλη που επισκεφθήκαμε δεν είχαν πραγματοποιηθεί ειδικές εξωτερικές εκστρατείες ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης κατά της απάτης στο πλαίσιο του ΜΑΑ, εντοπίσαμε παραδείγματα ορθών πρακτικών στην **Ιταλία**, τη **Ρουμανία** και την **Ισπανία** (*πλαίσιο 3*).

Πλαίσιο 3

Μηνύματα για την ενημέρωση και την ευαισθητοποίηση του κοινού για την αποτροπή της απάτης

Ιταλία

Όλα τα έργα του ΕΣΑΑ είναι διαθέσιμα στον ιστότοπο Italia Domani, στον οποίο προβάλλεται επίσης το μνημόνιο συμφωνίας με τη Guardia di Finanza. Η ενημέρωση σχετικά με τη συνεργασία με την ιταλική οικονομική αστυνομία μπορεί να λειτουργήσει αποτρεπτικά και διευκρινίζει σε ποιον φορέα θα πρέπει να υποβάλλονται καταγγελίες σε περίπτωση εικαζόμενης απάτης.

Ισπανία

Στον ιστότοπο για το ΕΣΑΑ υπάρχει ειδική ενότητα αφιερωμένη στην αναφορά περιστατικών απάτης, συμπεριλαμβανομένου του συνδέσμου προς την Infofraude, τον δίαυλο καταγγελίας δυσλειτουργιών για παραβάσεις που σχετίζονται με ευρωπαϊκά κονδύλια, ο οποίος δημιουργήθηκε από την ισπανική υπηρεσία συντονισμού για την καταπολέμηση της απάτης (AFCOS).

Ρουμανία

Το «σχέδιο ευαισθητοποίησης σχετικά με την πρόληψη της απάτης, της διαφθοράς και της διπλής χρηματοδότησης στο πλαίσιο του ΕΣΑΑ», το οποίο εκπονήθηκε από τον συντονιστικό φορέα, δημοσιεύθηκε στο διαδίκτυο τον Μάιο του 2025. Το σχέδιο ενισχύει την ενημέρωση και την ευαισθητοποίηση σχετικά με τους κινδύνους απάτης και διαφθοράς, καθώς και σχετικά με τη χρήση σύγχρονων τεχνολογιών για τον εντοπισμό της απάτης. Δίνει επίσης έμφαση στη συνεργασία μεταξύ εθνικών και ευρωπαϊκών θεσμικών οργάνων για την αντιμετώπιση περιπτώσεων διασυνοριακής απάτης, απευθυνόμενο σε δημόσιους υπαλλήλους, δικαιούχους και το κοινό μέσω διάφορων διαύλων επικοινωνίας, συμπεριλαμβανομένων ιστότοπων, μέσων κοινωνικής δικτύωσης και εργαστηρίων.

Οι φορείς υλοποίησης εισήγαγαν μέτρα πρόληψης της απάτης και, σε δύο επιλεγμένα κράτη μέλη, διενεργούν διεξοδικές εξακριβώσεις για τον εντοπισμό της απάτης

Οι φορείς υλοποίησης ανέπτυξαν μέτρα πρόληψης της απάτης στο πλαίσιο του ΜΑΑ, αλλά αυτά εισήχθησαν κυρίως μετά την υποβολή του πρώτου αιτήματος πληρωμής

45 Η συμφωνία χρηματοδότησης του ΜΑΑ ορίζει ότι τα κράτη μέλη πρέπει να εφαρμόζουν κατάλληλα μέτρα για την πρόληψη της απάτης. Στις κατευθυντήριες γραμμές της Επιτροπής του 2023 αναφέρεται ότι τα μέτρα πρέπει να περιλαμβάνουν τη διατήρηση επικαιροποιημένων πολιτικών για την καταπολέμηση της απάτης και την εκτίμηση του κινδύνου απάτης. Αξιολογήσαμε κατά πόσον επιλεγμένοι φορείς υλοποίησης στα κράτη μέλη που επισκεφθήκαμε είχαν εφαρμόσει τέτοια μέτρα (*πίνακας 2*).

Πίνακας 2 | Μέτρα των φορέων υλοποίησης για την πρόληψη της απάτης

Κράτος μέλος	Φορέας υλοποίησης	Πολιτικές για την καταπολέμηση της απάτης	Εκτίμηση του κινδύνου απάτης
Δανία	Περιβάλλον	◐	X
	Ενέργεια	◐	X
Ιταλία	Τουρισμός	✓	✓
	Περιβάλλον	✓	✓
Ρουμανία	Μεταφορές	✓	✓
	Ενέργεια	✓	✓
Ισπανία	Οικολογία	✓	✓
	Επιστήμη	✓	✓

✓ - εκπληρώνεται· X - δεν εκπληρώνεται· ◐ - εκπληρώνεται εν μέρει

Πηγή: ΕΕΣ, βάσει των κατευθυντήριων γραμμών της Επιτροπής και πληροφοριών από τα κράτη μέλη.

46 Η ύπαρξη επίσημης πολιτικής για την καταπολέμηση της απάτης στο πλαίσιο του ΜΑΑ αποτελεί ένδειξη της δέσμευσης των φορέων υλοποίησης να αντιμετωπίσουν το φαινόμενο. Συγκεκριμένα, η πολιτική αυτή πρέπει να περιλαμβάνει στρατηγικές για την εκπόνηση πλαισίου για την αντιμετώπιση της απάτης, όπως κατάρτιση, χρήση εργαλείων εξόρυξης δεδομένων, διαδικασίες καταγγελίας δυσλειτουργιών, διορθωτικά μέτρα, διαδικασίες αναφοράς, χρήση προειδοποιητικών σημάτων απάτης κατά τη διαχειριστική επαλήθευση και κατανομή αρμοδιοτήτων για την αντιμετώπιση της απάτης. Διαπιστώσαμε ότι όλοι οι επιλεγμένοι φορείς υλοποίησης είχαν θεσπίσει πολιτικές για την καταπολέμηση της απάτης, μολονότι, στη **Δανία**, η πολιτική αυτή δεν είναι ολοκληρωμένη, καθώς δεν περιλαμβάνει ορισμένα στοιχεία, όπως τη χρήση προειδοποιητικών σημάτων στο πλαίσιο των εξακριβώσεων και τη σαφή κατανομή αρμοδιοτήτων για την αντιμετώπιση του φαινομένου. Ωστόσο, για τέσσερις από τους οκτώ φορείς, οι πολιτικές αυτές εκπονήθηκαν μετά την υποβολή στην Επιτροπή του πρώτου αιτήματος πληρωμής (*γράφημα 7*).

Γράφημα 7 | Χρονοδιάγραμμα των πολιτικών για την αντιμετώπιση της απάτης στο πλαίσιο του ΜΑΑ

Πρώτο αίτημα πληρωμής με μέτρα τύπου επένδυσης / επιχορήγησης / υπογεγραμμένων συμβάσεων

Τέσσερις από τις οκτώ πολιτικές εκπονήθηκαν μετά την αποστολή του πρώτου αιτήματος πληρωμής στην Επιτροπή

Χρονικό διάστημα μεταξύ της πολιτικής για την καταπολέμηση της απάτης και του πρώτου αιτήματος πληρωμής (μήνες)

Φορέας υλοποίησης	Πολιτική για την καταπολέμηση της απάτης	Πρώτο αίτημα πληρωμής		Χρονικό διάστημα μεταξύ της πολιτικής για την καταπολέμηση της απάτης και του πρώτου αιτήματος πληρωμής (μήνες)
Δανία	Ενέργεια	Μάρτιος 2024	Δεκέμβριος 2022	15
	Περιβάλλον	Μάρτιος 2024	Δεκέμβριος 2022	15
Ιταλία	Τουρισμός	Ιούλιος 2022	Δεκέμβριος 2021	7
	Περιβάλλον	Ιούνιος 2022	Ιούνιος 2022	0
Ρουμανία	Ενέργεια	Ιούνιος 2024	Δεκέμβριος 2022	18
	Μεταφορές	Νοέμβριος 2023	Δεκέμβριος 2023	-1
Ισπανία	Οικολογία	Φεβρουάριος 2022	Νοέμβριος 2022	-9
	Επιστήμη	Δεκέμβριος 2021	Νοέμβριος 2022	-11

Πηγή: ΕΕΣ, βάσει τεκμηρίων στοιχείων που διαβίβασαν τα κράτη μέλη.

47 Κατά την εκτίμηση του κινδύνου απάτης εξετάζεται αν οι υφιστάμενες εσωτερικές δικλίδες αντιμετωπίζουν επαρκώς τους κινδύνους απάτης και προσδιορίζονται τομείς στους οποίους απαιτούνται πρόσθετες δικλίδες (*πίνακας 3*).

Πίνακας 3 | Εμβέλεια της εκτίμησης του κινδύνου απάτης

Στάδιο υλοποίησης του έργου	Κίνδυνοι που πρέπει να αντιμετωπιστούν
Επιλογή έργου/αιτούντων	Συγκρούσεις συμφερόντων εντός του συμβουλίου αξιολόγησης
	Ψευδείς δηλώσεις αιτούντων
	Κίνδυνος διπλής χρηματοδότησης
Υλοποίηση του έργου	Μη γνωστοποιημένες συγκρούσεις συμφερόντων
	Κίνδυνοι που αφορούν τη διαδικασία σύναψης δημόσιων συμβάσεων - δωροδοκίες και μίζες, αποφυγή ή νόθευση των απαιτούμενων ανταγωνιστικών διαδικασιών, υποβολή προσυνεννοημένων προσφορών, μη ορθή τιμολόγηση
	Παραποίηση δηλώσεων δαπανών
	Μη παράδοση ή υποκατάσταση προϊόντων
	Τροποποιήσεις υφιστάμενων συμβάσεων
Πιστοποίηση και πληρωμές	Ελλιπείς ή ανεπαρκείς διαδικασίες διαχείρισης και επαλήθευσης των δαπανών
	Συγκρούσεις συμφερόντων εντός του φορέα υλοποίησης

Πηγή: Αξιολόγηση κινδύνου απάτης και αποτελεσματικά και αναλογικά μέτρα καταπολέμησης της απάτης, Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2014.

48 Διαπιστώσαμε ότι, συνολικά, τα κράτη μέλη γνώριζαν την υποχρέωση εκτίμησης του κινδύνου απάτης. Από την έρευνά μας προέκυψε ότι το 80 % των φορέων υλοποίησης προβαίνουν σε εκτίμηση του κινδύνου απάτης στο πλαίσιο των μέτρων του ΜΑΑ.

49 Όσον αφορά τα κράτη μέλη στα οποία πραγματοποιήσαμε επίσκεψη, διαπιστώσαμε ότι οι φορείς υλοποίησης στην **Ιταλία**, τη **Ρουμανία** και την **Ισπανία** χρησιμοποιούσαν το μοντέλο κινδύνου απάτης της Επιτροπής (***πίνακας 3***). Με εξαίρεση έναν φορέα υλοποίησης στη Ρουμανία, οι εκτιμήσεις του κινδύνου απάτης δεν διενεργούνταν από την έναρξη του ΜΑΑ, αλλά έπειτα από έλεγχο ΠΟΣΕ της Επιτροπής και, στις περισσότερες περιπτώσεις, κατόπιν σύστασης της Επιτροπής. Οι φορείς υλοποίησης στη **Δανία** δεν χρησιμοποιούσαν το μοντέλο της Επιτροπής ή παρόμοιο μοντέλο κινδύνου απάτης, ούτε αντιμετώπιζαν επαρκώς τους κινδύνους που αναφέρονται στον ***πίνακα 3***. Στη Δανία, οι εκτιμήσεις αφορούν κυρίως γενικούς κινδύνους, όπως την έλλειψη σαφούς κανονιστικού πλαισίου και την πολυπλοκότητα των διαδικασιών, και όχι συγκεκριμένους κινδύνους απάτης.

Σε δύο από τα τέσσερα επιλεγμένα κράτη μέλη, οι φορείς υλοποίησης διενεργούν διεξοδικές εξακριβώσεις με έμφαση στον εντοπισμό της απάτης

50 Σύμφωνα με τη βασική απαίτηση 4.2 των συμφωνιών χρηματοδότησης του ΜΑΑ (***γράφημα 1***), οι φορείς υλοποίησης οφείλουν να επαληθεύουν την απουσία απάτης. Στις κατευθυντήριες γραμμές της Επιτροπής του 2023 συνιστάται η χρήση τεκμηριωμένων διαδικασιών και λεπτομερών καταλόγων ελέγχου που συμβάλλουν στη μείωση του κινδύνου απάτης και στη διασφάλιση της συμμόρφωσης με τη σχετική ενωσιακή και εθνική νομοθεσία. Αξιολογήσαμε την εφαρμογή των εν λόγω μέτρων από τα κράτη μέλη.

51 Στον ***πίνακα 4*** παρουσιάζεται κατά πόσον οι επιλεγμένοι φορείς υλοποίησης στα τέσσερα κράτη μέλη που επισκεφθήκαμε χρησιμοποιούσαν ειδικούς καταλόγους ελέγχου, οι οποίοι να καλύπτουν τους κύριους τομείς κινδύνου απάτης, και αν είχαν ενσωματώσει τους δείκτες κινδύνου απάτης που παρείχε η Επιτροπή[7] στις εξακριβώσεις που διενεργούσαν σχετικά με τη σύναψη δημόσιων συμβάσεων, καθώς πρόκειται για έναν τομέα στον οποίο ο χρηματοοικονομικός αντίκτυπος της απάτης μπορεί να είναι υψηλός.

[7] Information Note on Fraud Indicators for ERDF, ESF and CF, Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2009.

Πίνακας 4 | Εξακριβώσεις των φορέων υλοποίησης όσον αφορά τους κύριους κινδύνους απάτης

Φορέας υλοποίησης	Κατάλογος ελέγχου για τις επιχορηγήσεις	Κατάλογος ελέγχου για τη νομιμότητα και την κανονικότητα των δαπανών	Κατάλογος ελέγχου για τις επιτόπιες εξακριβώσεις	Κατάλογος ελέγχου με δείκτες απάτης για τις δημόσιες συμβάσεις
Δανία				
Περιβάλλον	✓	✓*	X	X
Ενέργεια	✓	✓*	X	X
Ιταλία				
Τουρισμός	✓	✓	✓	✓
Περιβάλλον	✓	✓	✓	✓
Ρουμανία				
Μεταφορές	✓	✓	✓	✓
Ενέργεια	✓	✓	✓	✓
Ισπανία				
Οικολογία	◐**	✓	✓	◐**
Επιστήμη	◐**	✓***	X	◐**

* Επαλήθευση από τους ίδιους τους αποδέκτες και εκθέσεις ελέγχου που εκπονήθηκαν με εξωτερική ανάθεση

** Καλύπτεται από την IGAE και καλύπτεται εν μέρει από τους φορείς υλοποίησης

*** Έχει ανατεθεί εξ ολοκλήρου σε φορείς υλοποίησης κατώτερου επιπέδου

✓- εκπληρώνεται·X - δεν εκπληρώνεται· ◐ - εκπληρώνεται εν μέρει

Πηγή: ΕΕΣ, βάσει των κατευθυντήριων γραμμών της Επιτροπής και πληροφοριών από τα κράτη μέλη.

52 Οι φορείς υλοποίησης στη **Ρουμανία** και την **Ιταλία** ακολουθούν παρόμοια προσέγγιση όπως και για τη διαχείριση των διαρθρωτικών ταμείων, εφαρμόζοντας τακτικές διοικητικές επαληθεύσεις και διοικητικές επαληθεύσεις βάσει κινδύνου για τον εντοπισμό περιπτώσεων απάτης και καλύπτοντας όλους τους τομείς κινδύνου.
Στη **Ρουμανία**, οι φορείς υλοποίησης έχουν καταρτίσει ειδικούς καταλόγους ελέγχου συγκεκριμένα για τους δείκτες απάτης στις διαδικασίες σύναψης δημόσιων συμβάσεων. Ομοίως, στην **Ιταλία**, δείκτες απάτης ενσωματώνονται στους καταλόγους ελέγχου για τις διαδικασίες σύναψης δημόσιων συμβάσεων, ενώ ορισμένοι φορείς υλοποίησης διενεργούν επίσης πρόσθετες εξακριβώσεις χρησιμοποιώντας κατάλογο ελέγχου του κινδύνου απάτης παρεχόμενου από την ιταλική οικονομική αστυνομία.

53 Στην **Ισπανία**, για τις εξακριβώσεις σχετικά με τις διαδικασίες σύναψης δημόσιων συμβάσεων και την ανάθεση συμβάσεων, οι φορείς υλοποίησης βασίζονται, κατά κανόνα, εξ ολοκλήρου στις δικλίδες που εφαρμόζει ο φορέας που είναι αρμόδιος για τις εσωτερικές δικλίδες του δημόσιου τομέα, ήτοι η Υπηρεσία Γενικής Παρέμβασης της Κρατικής Διοίκησης (IGAE). Διαπιστώσαμε ότι η IGAE δεν καλύπτει όλες τις δημόσιες συμβάσεις στο πλαίσιο του ΜΑΑ, αλλά αυτό αντισταθμίστηκε εν μέρει μέσω δειγματοληπτικών εξακριβώσεων που διενήργησαν οι φορείς υλοποίησης. Στο πλαίσιο του ΜΑΑ, η IGAE έχει πρόσθετη ευθύνη σε σύγκριση με τον εθνικό της ρόλο: να εντοπίζει περιπτώσεις απάτης στη διαδικασία σύναψης συμβάσεων χρησιμοποιώντας τους δείκτες απάτης (προειδοποιητικά σήματα) που προβλέπονται στις κατευθυντήριες γραμμές της Επιτροπής. Η IGAE, μολονότι υποχρεούται από τον νόμο να επαληθεύει όλες τις πτυχές που εμπίπτουν στην εντολή της και να αναφέρει τυχόν περιπτώσεις μη συμμόρφωσης, δεν χρησιμοποιεί ειδικό κατάλογο ελέγχου για τις δημόσιες συμβάσεις. Απουσία διαδρομής ελέγχου, δεν ήμαστε σε θέση να επαληθεύσουμε την έκταση ή την πληρότητα των εξακριβώσεων που διενεργήθηκαν.

54 Στη **Δανία**, οι φορείς υλοποίησης διενεργούν εξακριβώσεις κατά το στάδιο έγκρισης των επιχορηγήσεων και πριν από την πραγματοποίηση της πληρωμής, αλλά όχι βάσει δεικτών απάτης. Δεν προβλέπονται υποχρεωτικές εξακριβώσεις για τις δημόσιες συμβάσεις, ούτε επιτόπιες εξακριβώσεις.

Συνολικά, οι έλεγχοι των αρχών ελέγχου στα συστήματα των φορέων υλοποίησης είναι οι ενδεδειγμένοι

55 Σύμφωνα με τους όρους της συμφωνίας χρηματοδότησης του ΜΑΑ, οι αρχές ελέγχου υποχρεούνται να αντιμετωπίζουν τον κίνδυνο απάτης τόσο μέσω ελέγχων συστημάτων όσο και μέσω ελέγχων σε συγκεκριμένες περιπτώσεις που σχετίζονται με επενδύσεις και μεταρρυθμίσεις. Από τον ***πίνακα 5*** προκύπτει ότι, σε τρία από τα τέσσερα κράτη μέλη που επιλέχθηκαν, οι αρχές ελέγχου καλύπτουν δεόντως τα κύρια στοιχεία των συστημάτων καταπολέμησης της απάτης κατά τη διενέργεια ελέγχων των συστημάτων.

Πίνακας 5 | Εμβέλεια των ελέγχων των αρχών ελέγχου (έλεγχοι συστημάτων)

Συνιστώσα του συστήματος	Δανία	Ιταλία	Ρουμανία	Ισπανία
Έλεγχοι συστημάτων σε επίπεδο φορέων υλοποίησης				
Ενημέρωση και ευαισθητοποίηση του προσωπικού σε θέματα απάτης και σχετική επιμόρφωση	✓	✓	✓	✓
Ανάπτυξη της εκτίμησης του κινδύνου απάτης	◐	✓	✓	✓
Χρήση δεικτών απάτης (προειδοποιητικά σήματα) στο πλαίσιο της επαλήθευσης των φορέων υλοποίησης	X	✓	✓	✓
Διαδικασίες αναφοράς περιπτώσεων απάτης	◐	✓	✓	✓
Διαδικασίες διόρθωσης	X	✓	✓	✓
Έλεγχοι συστημάτων σε επίπεδο συντονιστικού φορέα				
Συντονισμός και παρακολούθηση των μέτρων των φορέων υλοποίησης για την καταπολέμηση της απάτης	X	✓	✓	X

✓ - εκπληρώνεται· X - δεν εκπληρώνεται· ◐ - εκπληρώνεται εν μέρει

Πηγή: ΕΕΣ, βάσει των κατευθυντήριων γραμμών της Επιτροπής του 2023.

56 Στην **Ιταλία**, τη **Ρουμανία** και την **Ισπανία**, οι αρχές ελέγχου χρησιμοποιούν την ίδια προσέγγιση για τους ελέγχους των συστημάτων των φορέων υλοποίησης με αυτήν που εφαρμόζουν για τα διαρθρωτικά ταμεία της ΕΕ. Θέτουν ειδικά ερωτήματα σχετικά με την απάτη, βάσει των βέλτιστων πρακτικών που περιλαμβάνονται στις κατευθυντήριες γραμμές της Επιτροπής του 2023. Ωστόσο, μόνο η **Ιταλία** και η **Ρουμανία** καλύπτουν πλήρως τον συντονιστικό και εποπτικό ρόλο του συντονιστικού φορέα. Αντιθέτως, από τον Ιούνιο του 2025 δεν είχε διενεργηθεί κανένας έλεγχος του συντονιστικού φορέα στην **Ισπανία**, κυρίως λόγω του περιορισμένου πεδίου των αρμοδιοτήτων του.

57 Στη **Δανία**, πριν από την υποβολή αιτήματος πληρωμής, η αρχή ελέγχου διενεργεί συνδυασμένους ελέγχους συστημάτων και συμμόρφωσης. Ο έλεγχος συστήματος καλύπτει το κατά πόσον οι εσωτερικές δικλίδες προλαμβάνουν επαρκώς την απάτη και τη διαφθορά. Ωστόσο, σε αντίθεση με τις κατευθυντήριες γραμμές της Επιτροπής του 2023, δεν εξετάζονται οι αξιολογήσεις του κινδύνου απάτης, η χρήση προειδοποιητικών σημάτων ή οι διαδικασίες διορθωτικών μέτρων. Το 2024, ωστόσο, η αρχή ελέγχου διενήργησε θεματικό έλεγχο για να διασφαλίσει ότι οι φορείς υλοποίησης εφάρμοζαν την πολιτική του συντονιστικού φορέα για την αντιμετώπιση της απάτης και της διαφθοράς, σύμφωνα με τις συστάσεις που είχε διατυπώσει η Επιτροπή στο πλαίσιο του ελέγχου ΠΟΣΕ (***πλαίσιο 1***).

Τα κράτη μέλη δημιουργούν διαύλους ανώνυμης καταγγελίας δυσλειτουργιών για περιπτώσεις απάτης

58 Οι ανοικτές γραμμές επικοινωνίας για περιπτώσεις απάτης και οι λοιποί μηχανισμοί καταγγελίας δυσλειτουργιών παρέχουν στις αρχές των κρατών μελών τη δυνατότητα να ενημερώνονται για πιθανές περιπτώσεις απάτης, οι οποίες δεν εντοπίζονται μέσω άλλων δικλίδων. Από διάφορες μελέτες προκύπτει ότι οι μέθοδοι αυτές θεωρούνται ως η σημαντικότερη πηγή καταγγελιών περιπτώσεων απάτης[8]. Οι δίαυλοι καταγγελίας δυσλειτουργιών πρέπει να είναι ασφαλείς, προσβάσιμοι και εμπιστευτικοί, ώστε να ενθαρρύνεται η αναφορά περιπτώσεων εικαζόμενης απάτης χωρίς τον φόβο αντιποίνων. Οι αρχές πρέπει να διερευνούν τις αναφορές και να λαμβάνουν μέτρα για την αντιμετώπιση τυχόν παρατυπιών ή περιπτώσεων κατάχρησης κονδυλίων που εντοπίζονται.

59 Συνολικά, στα κράτη μέλη που επισκεφθήκαμε, διαπιστώσαμε ότι οι φορείς του ΜΑΑ έχουν θεσπίσει σαφείς διαύλους καταγγελίας δυσλειτουργιών, οι οποίοι παρέχουν στους πολίτες τη δυνατότητα να καταγγέλλουν παραπτώματα, προστατεύοντας παράλληλα την ταυτότητά τους. Επτά από τους οκτώ φορείς υλοποίησης που εξετάσαμε παρέχουν τη δυνατότητα ανώνυμης καταγγελίας δυσλειτουργιών, με εξαίρεση έναν φορέα υλοποίησης στη **Ρουμανία**, ο οποίος εισήγαγε και αυτός τη δυνατότητα αυτή μετά τον έλεγχό μας. Επιπλέον, οι **ισπανικές** αρχές έχουν δημιουργήσει εθνική πλατφόρμα καταγγελίας δυσλειτουργιών που αφορούν όλα τα ταμεία της ΕΕ (***πλαίσιο 4***).

---

[8] Association of Certified Fraud Examiners, Inc., Occupational Fraud 2024: A Report to the Nations, γράφημα 13.

Πλαίσιο 4

INFOFRAUDE - Εθνικός δίαυλος καταγγελίας δυσλειτουργιών στην Ισπανία

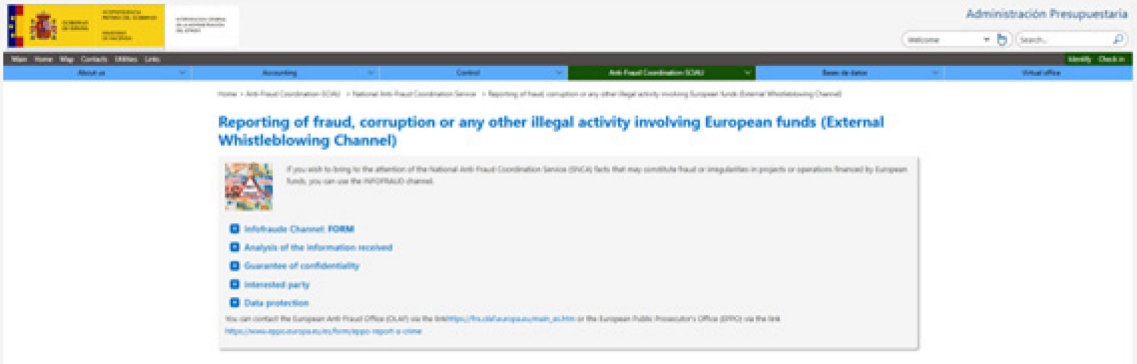

Στην Ισπανία, το 2017 η ισπανική AFCOS (SNCA)[9] δημιούργησε εθνική πλατφόρμα καταγγελίας δυσλειτουργιών που αφορούν όλα τα ταμεία της ΕΕ. Εκτός από την πλατφόρμα αυτή, οι φορείς υλοποίησης παρέχουν τους δικούς τους διαύλους αναφοράς, όπως ειδικές διευθύνσεις ηλεκτρονικού ταχυδρομείου και ηλεκτρονικές θυρίδες, καθώς και σύνδεσμο προς την εθνική εξωτερική πλατφόρμα την οποία διαχειρίζεται η SNCA. Μέσω αυτών είναι δυνατή η ανώνυμη υποβολή καταγγελιών και η εγγύηση της προστασίας της ταυτότητας των καταγγελλόντων δυσλειτουργίες σύμφωνα με τους εθνικούς κανονισμούς.

60 Παρά την εκτεταμένη παρουσία διαύλων καταγγελίας δυσλειτουργιών, διαπιστώσαμε ότι, ενώ απομένει ένας χρόνος μέχρι να ολοκληρωθεί η περίοδος υλοποίησης του ΜΑΑ, οι επιλεγμένοι φορείς υλοποίησης δεν έχουν λάβει καταγγελίες για περιπτώσεις απάτης στο πλαίσιο του ΜΑΑ μέσω αυτών των διαύλων. Δεν εντοπίσαμε στοιχεία που να αποδεικνύουν ότι οι αρχές ανέλυσαν τους πιθανούς λόγους για το γεγονός αυτό.

[9] https://www.aei.gob.es/sobre-aei/planes-aei/plan-medidas-antifraude.

Πολλά κράτη μέλη δεν αξιοποιούν πλήρως τα εργαλεία εξόρυξης δεδομένων για τον εντοπισμό της απάτης

61 Στις κατευθυντήριες γραμμές της, η Επιτροπή συνιστά τη χρήση τεχνικών ανάλυσης και εξόρυξης δεδομένων για τον εντοπισμό μέτρων που ενέχουν δυνητικά υψηλό κίνδυνο και τον προσδιορισμό προειδοποιητικών σημάτων καθ' όλη τη διάρκεια του κύκλου υλοποίησης ενός έργου. Σύμφωνα με τον κανονισμό ΜΑΑ, η Επιτροπή έχει θέσει στη διάθεση των κρατών μελών το Arachne, ένα εργαλείο εξόρυξης δεδομένων[10], το οποίο αναπτύχθηκε αρχικά για τον τομέα της πολιτικής συνοχής. Το Arachne χρησιμοποιεί δεδομένα από διάφορες πηγές και ενσωματώνει συγκεκριμένους δείκτες κινδύνου απάτης (***παράρτημα II***). Στην ειδική έκθεσή μας σχετικά με την απάτη στον τομέα της συνοχής[11], επισημαίναμε ότι τα κράτη μέλη δεν χρησιμοποιούσαν πλήρως το Arachne για τον εντοπισμό περιπτώσεων απάτης.

62 Παρόλο που η Επιτροπή ενθαρρύνει τα κράτη μέλη να ενσωματώσουν το Arachne στις εξακριβώσεις τους αναφορικά με τον ΜΑΑ, η χρήση του δεν είναι, επί του παρόντος, υποχρεωτική σε επίπεδο ΕΕ. Το 65 % των 86 αρχών ελέγχου και φορέων υλοποίησης που απάντησαν στην έρευνά μας ανέφερε ότι χρησιμοποιεί το Arachne, το 16 % χρησιμοποιεί άλλα εθνικά εργαλεία και το υπόλοιπο 19 % δεν χρησιμοποιεί εργαλεία εξόρυξης δεδομένων για τον εντοπισμό περιπτώσεων απάτης. Σύμφωνα με τον αναδιατυπωμένο δημοσιονομικό κανονισμό, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο και η Επιτροπή δεσμεύθηκαν να εξετάσουν και να συζητήσουν εκ νέου την υποχρεωτική χρήση ενιαίου εργαλείου εξόρυξης δεδομένων κατά τη διάρκεια του πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου για την περίοδο μετά το 2027[12].

63 Τρία από τα κράτη μέλη που επισκεφθήκαμε, η **Δανία**, η **Ιταλία** και η **Ρουμανία**, χρησιμοποιούν το Arachne ως κύριο εργαλείο. Σύμφωνα με τον ***πίνακα 6***, μόνο η **Ιταλία** αξιοποιεί πλήρως το Arachne. Αναλυτικότερες πληροφορίες παρατίθενται στο ***παράρτημα II***.

---

[10] Κανονισμός ΜΑΑ, άρθρο 22, παράγραφος 4.

[11] Ειδική έκθεση 06/2019, με τίτλο «Καταπολέμηση της απάτης στο πλαίσιο των δαπανών της ΕΕ για τη συνοχή», σημεία 36-39.

[12] ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΣΤΟ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΨΗΦΙΣΜΑ — 2022/0162(COD) — Τροποποιήσεις του δημοσιονομικού κανονισμού (αναδιατύπωση).

Πίνακας 6 | Συνολική αξιολόγηση της χρήσης του Arachne

	Δανία	Ιταλία	Ρουμανία
Διαθεσιμότητα οδηγιών για τη χρήση του	🟡	🟢	🟢
Χρήση για εκ των προτέρων / εκ των υστέρων εξακριβώσεις/ελέγχους	🟡	🟢	🟡
Παροχή πρόσβασης σε όλο το σχετικό προσωπικό	🟡	🟢	🟡
Αναφόρτωση ορθών και επαρκών δεδομένων	🟡	🟢	🟡

🟢 Γενικά θετική αξιολόγηση 🟡 Πρόοδος, αλλά χρειάζεται βελτίωση

Πηγή: ΕΕΣ, βάσει πληροφοριών που διαβίβασαν τα κράτη μέλη.

64 Στην **Ισπανία**, παρότι η εθνική αρχή ελέγχου χρησιμοποιεί περιστασιακά το Arachne για πρόσθετες έρευνες, οι φορείς υλοποίησης χρησιμοποιούν αντ' αυτού ένα εθνικό εργαλείο βαθμολόγησης του κινδύνου με την ονομασία Minerva. Ωστόσο, το Minerva σχεδιάστηκε για την ανάλυση περιπτώσεων σύγκρουσης συμφερόντων. Δεδομένου ότι οι κίνδυνοι απάτης είναι πολύ ευρύτεροι από τις συγκρούσεις συμφερόντων, κατά την άποψή μας, το Minerva δεν αποτελεί κατάλληλο υποκατάστατο του Arachne όσον αφορά την ανάδειξη των κινδύνων απάτης.

Τα ελλιπή δεδομένα για την απάτη στο πλαίσιο του ΜΑΑ και τα κενά στους κανόνες ανάκτησης ενδέχεται να υπονομεύουν την προστασία των οικονομικών συμφερόντων της ΕΕ

65 Οι πληροφορίες σχετικά με τη συχνότητα εμφάνισης περιπτώσεων απάτης αναμένεται να βοηθήσουν τους διαχειριστές κονδυλίων της ΕΕ, όπως την Επιτροπή, να διενεργούν ολοκληρωμένες αξιολογήσεις του σχετικού κινδύνου και να προσδιορίζουν και να εφαρμόζουν δικλίδες για την πρόληψη και τον εντοπισμό της απάτης.

66 Σε επίπεδο ΕΕ, υπάρχουν τρεις διαφορετικοί δίαυλοι για την υποβολή πληροφοριών σχετικά με περιπτώσεις απάτης που εντοπίζονται στο πλαίσιο του ΜΑΑ: δύο σε όργανα της Επιτροπής (ΓΔ ECFIN και OLAF) και ένας στην Ευρωπαϊκή Εισαγγελία (***γράφημα 8***). Αξιολογήσαμε αν οι εν λόγω μηχανισμοί αναφοράς παρέχουν αξιόπιστες πληροφορίες στην Επιτροπή σχετικά με τη συνολική συχνότητα εμφάνισης περιπτώσεων απάτης στο πλαίσιο του ΜΑΑ.

Γράφημα 8 | Δίαυλοι αναφοράς στο πλαίσιο του ΜΑΑ

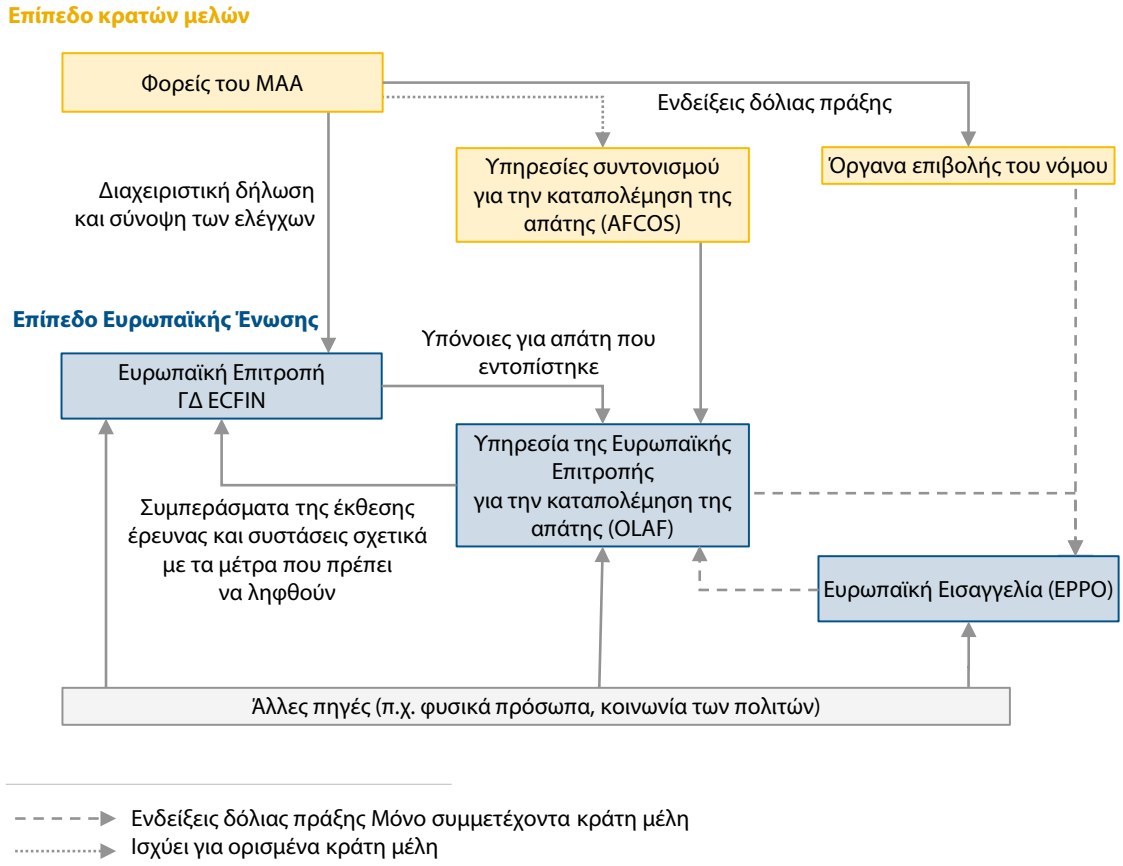

Πηγή: ΕΕΣ, βάσει πληροφοριών που παρείχαν τα κράτη μέλη και η Επιτροπή.

67 Η αντιμετώπιση των επιπτώσεων της απάτης αποτελεί επίσης σημαντικό στοιχείο τόσο για ένα αποτελεσματικό πλαίσιο για την καταπολέμηση της απάτης όσο και για την προστασία των οικονομικών συμφερόντων της ΕΕ. Βασικό εργαλείο είναι η ανάκτηση κονδυλίων από όσους διαπράττουν απάτη. Διασφαλίζει ότι τα κονδύλια της ΕΕ δεν χρηματοδοτούν δόλια έργα και αποτρέπει τους αποδέκτες κονδυλίων να διαπράξουν περαιτέρω απάτη. Αξιολογήσαμε αν τα διορθωτικά μέτρα της Επιτροπής και των κρατών μελών που έχουν σχεδιαστεί με στόχο την απάτη στο πλαίσιο του ΜΑΑ επαρκούν για την προστασία των οικονομικών συμφερόντων της ΕΕ. Για την αξιολόγηση της διαδικασίας αναφοράς και των διορθωτικών μέτρων χρησιμοποιήσαμε τα δικά μας κριτήρια, με βάση την πρακτική που εφαρμόζεται στα Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία, καθώς θεωρούμε ότι οι κατευθυντήριες γραμμές της Επιτροπής για τον ΜΑΑ δεν καλύπτουν επαρκώς τον εν λόγω τομέα.

Τα κράτη μέλη δεν αναφέρουν στη διαχειριστική δήλωση όλες τις περιπτώσεις απάτης που μπορεί να βλάπτουν τα οικονομικά συμφέροντα της ΕΕ

Η έκταση της απάτης στο πλαίσιο του ΜΑΑ δεν μπορεί να εκτιμηθεί με ακρίβεια

68 Τα κράτη μέλη υποχρεούνται να συνοδεύουν κάθε αίτημα πληρωμής με διαχειριστική δήλωση η οποία παρέχει διασφάλιση ότι οι πληροφορίες που υποβάλλονται είναι πλήρεις, ακριβείς και αξιόπιστες και ότι η διαχείριση των κονδυλίων πραγματοποιήθηκε σύμφωνα με όλους τους εφαρμοστέους κανόνες, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που αφορούν την απάτη[13]. Η συμφωνία χρηματοδότησης του ΜΑΑ ορίζει ότι τα κράτη μέλη πρέπει να διασφαλίζουν την ορθή αναφορά όλων των περιπτώσεων απάτης. Απουσία ειδικών απαιτήσεων στη νομοθεσία για τον ΜΑΑ, στις κατευθυντήριες γραμμές της Επιτροπής του 2023 διατυπώνεται η σύσταση οι περιπτώσεις απάτης να αναφέρονται στους «φορείς που είναι αρμόδιοι για τις δικλίδες», στις εθνικές αρχές και στην OLAF, καθώς και να περιλαμβάνονται στη διαχειριστική δήλωση και τη σύνοψη των ελέγχων.

69 Διαπιστώσαμε ότι τρία από τα τέσσερα κράτη μέλη που επισκεφθήκαμε ακολουθούν αυτές τις συμβουλές. Η **Ρουμανία** και η **Ισπανία** διαθέτουν διαδικασίες για την αναφορά περιπτώσεων εικαζόμενης απάτης στην OLAF μέσω της AFCOS και η **Δανία** μέσω της οικείας αρχής ελέγχου. Η **Ιταλία** αποστέλλει υποθέσεις απευθείας μόνο στην Ευρωπαϊκή Εισαγγελία και όχι στην OLAF. Από τους φορείς του ΜΑΑ που απάντησαν στην έρευνά μας, το 58 % δήλωσε ότι θα ανέφερε περίπτωση εικαζόμενης απάτης στην OLAF.

---

[13] Κανονισμός ΜΑΑ, άρθρο 22, παράγραφος 2, στοιχείο γ), εδάφιο i).

70 Σε προηγούμενες εκθέσεις μας, επισημαίναμε ότι, σε σύγκριση με τα ταμεία της πολιτικής συνοχής, η αναφορά περιστατικών απάτης που σχετίζονται με κονδύλια του ΜΑΑ στερείται τυποποιημένης και κεντρικής προσέγγισης[14], καθώς τα κράτη μέλη δεν υποχρεούνται να αναφέρουν περιπτώσεις εικαζόμενης απάτης σε ολοκληρωμένο σύστημα ΤΠ, όπως το σύστημα διαχείρισης παρατυπιών, αλλά στη διαχειριστική δήλωση. Σημειώναμε επίσης ότι δεν ήταν σαφές πότε πρέπει να αναφέρεται περίπτωση εικαζόμενης απάτης, αν υπάρχει όριο πέραν του οποίου επιβάλλεται η αναφορά και ποιες τυποποιημένες πληροφορίες, όπως διορθωτικά μέτρα, πρέπει να αναφέρονται για κάθε περίπτωση[15].

71 Το σύστημα παρακολούθησης που εφαρμόζει η Επιτροπή δεν κάνει διάκριση μεταξύ περιπτώσεων εικαζόμενης απάτης και λοιπών παρατυπιών, γεγονός που δυσχεραίνει τη διαμόρφωση μιας ακριβούς εικόνας του συνόλου των εικαζόμενων περιπτώσεων απάτης. Από την ανάλυση των διαχειριστικών δηλώσεων προκύπτει ότι, από την έναρξη του ΜΑΑ το 2021 και μέχρι το τέλος του 2024, έξι κράτη μέλη είχαν αναφέρει 51 περιπτώσεις εικαζόμενης απάτης στη ΓΔ ECFIN (***γράφημα 9***).

Γράφημα 9 | Υποθέσεις απάτης που αναφέρθηκαν στη ΓΔ ECFIN (σε διαχειριστικές δηλώσεις) και στην Ευρωπαϊκή Εισαγγελία, 2021-2024

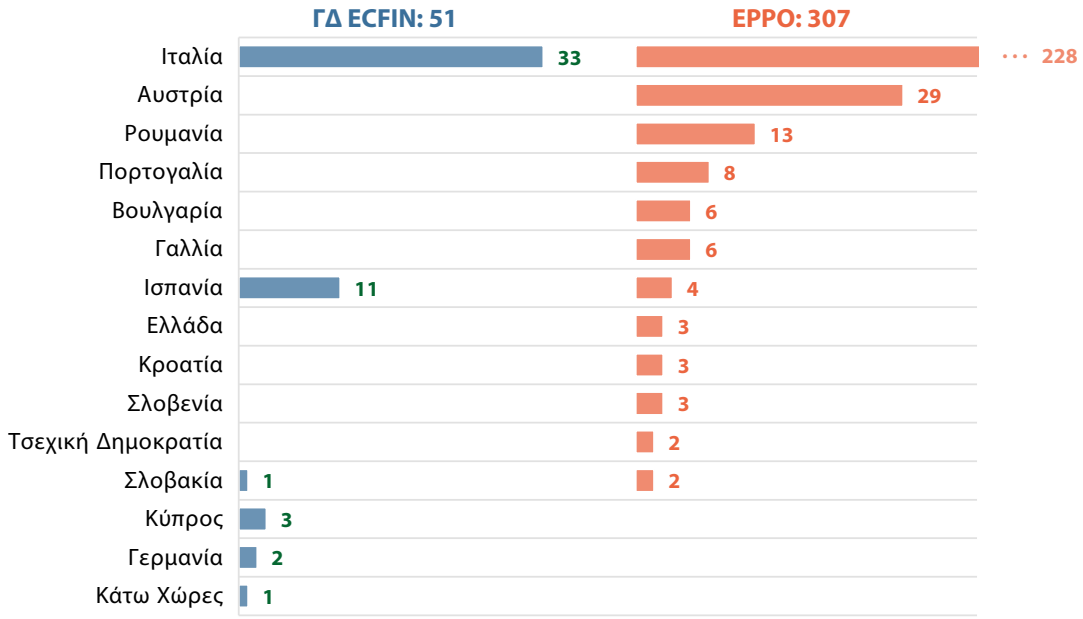

Πηγή: ΕΕΣ, βάσει ανάλυσης πληροφοριών διαχείρισης και στοιχείων της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας.

[14] Ετήσιες εκθέσεις για τα έτη 2022 και 2023, επισκόπηση 02/2025 και ειδική έκθεση 07/2023, σημεία 80 και 81.

[15] Αυτόθι

72 Ο αριθμός αυτός είναι σημαντικά χαμηλότερος από τον αριθμό των περιπτώσεων που διερευνήθηκαν από την Ευρωπαϊκή Εισαγγελία (EPPO). Στην ετήσια έκθεσή της για το 2024, η EPPO ανέφερε ότι, από την έναρξη εφαρμογής του ΜΑΑ, είχε διερευνήσει 307 υποθέσεις απάτης στο πλαίσιο του μηχανισμού, εκ των οποίων οι 32 είχαν παραπεμφθεί σε δίκη, είχαν απαγγελθεί κατηγορίες σε 80 πρόσωπα και είχαν εκδοθεί καταδικαστικές αποφάσεις σε δύο υποθέσεις. Η διαφορά αιτιολογείται εν μέρει από το γεγονός ότι τα κράτη μέλη δεν αναφέρουν στη διαχειριστική δήλωση όλες τις περιπτώσεις εικαζόμενης απάτης που μπορεί να βλάπτουν τα οικονομικά συμφέροντα της ΕΕ και ότι ορισμένα από αυτά αναφέρουν περιπτώσεις απάτης μόνο μετά την έναρξη της διαδικασίας απαγγελίας κατηγοριών.

73 Στην ετήσια έκθεση της OLAF για το 2023 δεν αναφέρονταν εν εξελίξει έρευνες σχετικά με περιπτώσεις απάτης στο πλαίσιο του ΜΑΑ. Στην ετήσια έκθεση της OLAF για το 2024 γινόταν αναφορά σε 95 έρευνες που είχαν κινηθεί σχετικά με την επιμερισμένη διαχείριση και τον ΜΑΑ, χωρίς να γίνεται διάκριση μεταξύ των δύο τομέων. Η OLAF μάς ενημέρωσε ότι, τον Απρίλιο του 2025, διερευνούσε 42 υποθέσεις εικαζόμενης παρατυπίας στο πλαίσιο του ΜΑΑ, αλλά καμία έρευνα δεν είχε ολοκληρωθεί με διαπίστωση εικαζόμενης απάτης. Μας διευκρίνισε επίσης ότι μπορεί να κινήσει έρευνα ακόμη και αν το έργο δεν περιλαμβάνεται ακόμη στο αίτημα πληρωμής που αποστέλλεται στην Επιτροπή ή αποσυρθεί στη συνέχεια.

74 Η Επιτροπή αναγνωρίζει ως υποθέσεις απάτης εις βάρος των οικονομικών συμφερόντων της ΕΕ μόνο εκείνες που συνδέονται με έργα που περιλαμβάνονται σε αίτημα πληρωμής. Ως εκ τούτου, τα κράτη μέλη δεν υποχρεούνται να αναφέρουν πιθανές περιπτώσεις απάτης που σχετίζονται με έργα που αποσύρθηκαν από τα αιτήματα πληρωμής προτού αυτά αποσταλούν στην Επιτροπή. Η ερμηνεία αυτή διαφέρει τόσο από εκείνη που χρησιμοποιεί η Ευρωπαϊκή Εισαγγελία όσο και από εκείνη που χρησιμοποιεί η Επιτροπή για άλλα ταμεία της ΕΕ, όπως τα Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία[16]. Όσον αφορά την προενταξιακή πολιτική, η Επιτροπή έχει καθορίσει ακόμη αυστηρότερη προσέγγιση: πρέπει να αναφέρονται όλες οι παρατυπίες, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που εντοπίζονται και διορθώνονται πριν από την υποβολή του αιτήματος πληρωμής στην Επιτροπή[17].

[16] SWD(2021) 258, Statistical evaluation of irregularities reported for 2020, τμήμα 3.3.4.

[17] SWD(2024) 193, Statistical evaluation of irregularities reported for 2023, τμήμα 5.

75 Οι συντονιστικοί φορείς των τεσσάρων κρατών μελών που επισκεφθήκαμε μας επιβεβαίωσαν ότι, σύμφωνα με την ερμηνεία της Επιτροπής, οι περιπτώσεις απάτης που εντοπίζονται σε έργα που δεν περιλαμβάνονται στο αίτημα πληρωμής συνήθως δεν αναφέρονται. Ωστόσο, διαπιστώσαμε ότι η Ισπανία και η Ιταλία δήλωσαν τέτοιες περιπτώσεις στη διαχειριστική δήλωση που υπέβαλαν στην Επιτροπή μετά την επίσκεψή μας.

76 Κατά την άποψή μας, τα κράτη μέλη πρέπει να αναφέρουν όλες τις περιπτώσεις απάτης που σχετίζονται με έργα που προγραμματίζεται να χρηματοδοτηθούν από τον ΜΑΑ, ανεξάρτητα από το αν το έργο συμπεριλήφθηκε τελικά στο αίτημα πληρωμής ως αποδεικτικό στοιχείο της εκπλήρωσης ορόσημων ή τιμών-στόχου. Κατ' αυτό τον τρόπο, θα ήταν δυνατή η διαμόρφωση πληρέστερης εικόνας όσον αφορά τη συχνότητα εμφάνισης του φαινομένου της απάτης στο πλαίσιο του ΜΑΑ.

Ορισμένα κράτη μέλη δεν αναφέρουν τις περιπτώσεις απάτης στις διαχειριστικές δηλώσεις μόλις αυτές εντοπιστούν

77 Ενώ το νομικό πλαίσιο του ΜΑΑ περιλαμβάνει διατάξεις που αφορούν την αναφορά των περιπτώσεων απάτης στη διαχειριστική δήλωση, ούτε ο κανονισμός ΜΑΑ ούτε η συμφωνία χρηματοδότησης, ούτε οι κατευθυντήριες γραμμές της Επιτροπής καθορίζουν σε ποιο σημείο του κύκλου εντοπισμού και διερεύνησης μιας περίπτωσης απάτης πρέπει στη διαχειριστική δήλωση να περιληφθεί αναφορά σε πιθανή περίπτωση απάτης. Ως εκ τούτου, δεν είναι σαφές αν πρέπει να αναφέρεται περίπτωση απάτης, όταν:

- από τις διοικητικές/διαχειριστικές εξακριβώσεις συνάγεται ότι υπάρχει υπόνοια απάτης·
- η υπόνοια απάτης έχει κοινοποιηθεί στις ανακριτικές ή στις εισαγγελικές αρχές·
- η έρευνα έχει ξεκινήσει·
- υπάρχει κατηγορητήριο (δηλαδή επίσημη κατηγορία)· ή
- υπάρχει οριστική δικαστική απόφαση.

Κατά την άποψή μας, τα κράτη μέλη πρέπει να αναφέρουν τυχόν υπόνοιες απάτης μόλις τις εντοπίσουν.

78 Τα κράτη μέλη που επισκεφθήκαμε είχαν υιοθετήσει διαφορετικές προσεγγίσεις όσον αφορά τον χρόνο αναφοράς των περιπτώσεων εικαζόμενης απάτης – ***γράφημα 10***.

Γράφημα 10 | Αναφορά περιπτώσεων εικαζόμενης απάτης

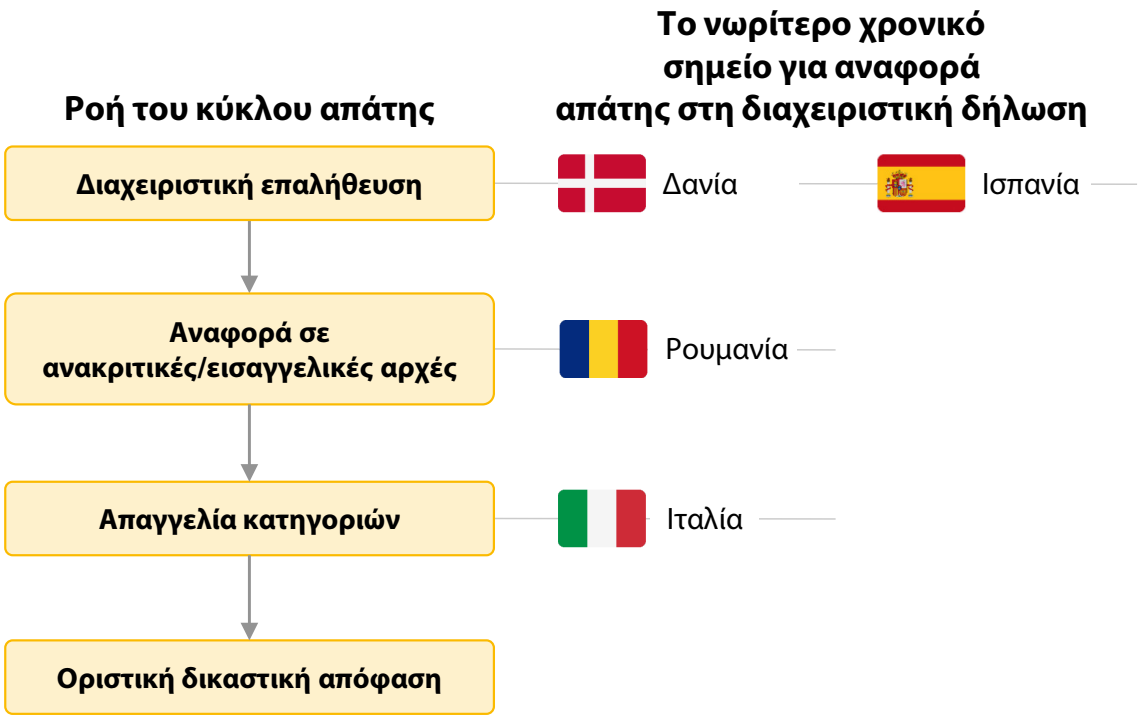

Πηγή: ΕΕΣ, βάσει πληροφοριών που μας διαβίβασαν τα κράτη μέλη.

79 Σε συνέχεια των επισκέψεων μας, και οι τέσσερις χώρες επικαιροποίησαν τις κατευθυντήριες γραμμές τους σχετικά με την αναφορά περιπτώσεων απάτης, αλλά εξακολουθούν να αναφέρουν τις σχετικές περιπτώσεις σε διαφορετικά χρονικά σημεία (*πλαίσιο 5*).

Πλαίσιο 5

Βελτιώσεις στην αναφορά των περιπτώσεων απάτης

Ιταλία

Τον Δεκέμβριο του 2024, ο συντονιστικός φορέας της Ιταλίας επικαιροποίησε τις διαδικασίες, οι οποίες πλέον προβλέπουν την έναρξη της διαδικασίας απαγγελίας κατηγορίας ως το νωρίτερο χρονικό σημείο για την αντιμετώπιση μιας περίπτωσης ως υπόθεσης εικαζόμενης απάτης και την αναφορά της στη διαχειριστική δήλωση.

Ισπανία

Τον Ιούλιο του 2025, ο συντονιστικός φορέας της Ισπανίας επισημοποίησε διαδικασία μέσω της οποίας διασφαλίζεται ότι οι περιπτώσεις εικαζόμενης απάτης που κοινοποιούνται από τους φορείς υλοποίησης περιλαμβάνονται στη διαχειριστική δήλωση. Η διαδικασία αυτή εφαρμόστηκε για πρώτη φορά στη διαχειριστική δήλωση που διαβιβάστηκε στην Επιτροπή τον Δεκέμβριο του 2024.

Δανία

Τον Μάιο του 2025, ο συντονιστικός φορέας αναθεώρησε τις διαδικασίες, στις οποίες πλέον αναφέρεται ότι οι φορείς υλοποίησης πρέπει να κοινοποιούν περιπτώσεις εικαζόμενης απάτης όχι μόνο στην αρχή ελέγχου αλλά και στον συντονιστικό φορέα.

Ρουμανία

Τον Αύγουστο του 2025, ο συντονιστικός φορέας επικαιροποίησε τη διαδικασία που εφαρμόζει, η οποία υποχρεώνει πλέον τους φορείς του ΜΑΑ να αναφέρουν στη διαχειριστική δήλωση περιπτώσεις εικαζόμενης απάτης οι οποίες συνδέονται με τιμές-στόχο και ορόσημα που περιλαμβάνονται σε αίτημα πληρωμής.

Δεν θα υπάρχει υποχρεωτικός δίαυλος αναφοράς περιπτώσεων απάτης στην Επιτροπή, αφού πραγματοποιηθούν οι τελευταίες πληρωμές στο πλαίσιο του ΜΑΑ

80 Ενώ, σύμφωνα με τους όρους των συμφωνιών χρηματοδότησης, τα κράτη μέλη θα εξακολουθήσουν να είναι υπεύθυνα για την αναφορά περιπτώσεων εικαζόμενης απάτης μετά τη λήξη του ΜΑΑ, ο κύριος μηχανισμός μέσω του οποίου μπορούν να το πράττουν, οι διαχειριστικές δηλώσεις, δεν θα είναι πλέον υποχρεωτικός μετά τον Δεκέμβριο του 2026, οπότε και πρέπει να πραγματοποιηθεί η τελευταία πληρωμή από την Επιτροπή. Για άλλα ταμεία της ΕΕ, τα κράτη μέλη πρέπει να αναφέρουν στην OLAF παρατυπίες, συμπεριλαμβανομένων των περιπτώσεων απάτης, στο πλαίσιο ολοκληρωμένου πληροφοριακού συστήματος. Ο κανονισμός ΜΑΑ δεν περιλαμβάνει τέτοια απαίτηση. Η απουσία διαρθρωμένου μηχανισμού στη συμφωνία χρηματοδότησης για την αναφορά περιπτώσεων απάτης στην Επιτροπή μετά το 2026 είναι σημαντική, καθώς οι μεγαλύτερες επενδύσεις έχουν προγραμματιστεί προς το τέλος του ΜΑΑ, με αποτέλεσμα να αυξάνεται ο κίνδυνος εμφάνισης περιπτώσεων απάτης με υψηλό χρηματοοικονομικό αντίκτυπο μετά την τελευταία πληρωμή από τον ΜΑΑ, οι οποίες δεν θα αναφερθούν στην Επιτροπή.

81 Η έλλειψη στοιχείων σχετικά με τον αριθμό και την αξία των υποθέσεων απάτης που αναφέρονται στην Επιτροπή επηρεάζει την ικανότητά της να εφαρμόζει διορθώσεις και να παρακολουθεί κατά πόσον τα κράτη μέλη ανακτούν επαρκώς τα σχετικά κονδύλια από τους τελικούς αποδέκτες (σημείο ***88***).

Τα κράτη μέλη δεν υποχρεούνται να επιστρέφουν τα ανακτώμενα ποσά στον προϋπολογισμό της ΕΕ, ενώ οι περισσότερες ανακτήσεις θα πραγματοποιηθούν μετά τη λήξη της εφαρμογής του ΜΑΑ

Τα κράτη μέλη υποχρεούνται να ανακτούν τα κονδύλια που έχουν δολίως εισπραχθεί από τελικούς αποδέκτες, αλλά όχι να τα επιστρέφουν στον προϋπολογισμό της ΕΕ

82 Οι περιπτώσεις απάτης μπορούν να έχουν επιπτώσεις στις πληρωμές του ΜΑΑ προς τα κράτη μέλη με δύο τρόπους. Πρώτον, μια επιβεβαιωμένη περίπτωση απάτης μπορεί να οδηγήσει στην ανατροπή οροσήμου ή τιμής-στόχου[18]. Η πιθανότητα να συμβεί κάτι τέτοιο στην πράξη είναι χαμηλή. Και αυτό γιατί, για την πλειονότητα των υποθέσεων απάτης, εάν επιβεβαιωθούν με οριστική δικαστική απόφαση, αυτό πιθανότατα θα γίνει μετά τη λήξη του ΜΑΑ (σημείο ***86***). Ο κανονισμός ΜΑΑ δεν προσδιορίζει χρηματοοικονομικές συνέπειες στην περίπτωση αναίρεσης που επέρχεται μετά την τελευταία πληρωμή του ΜΑΑ, η οποία πρέπει να πραγματοποιηθεί μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου 2026[19]. Ως εκ τούτου, η Επιτροπή πρέπει να λάβει τυχόν διορθωτικά μέτρα στην περίπτωση αναιρέσεων πριν από την ημερομηνία αυτή.

83 Δεύτερον, ο κανονισμός ΜΑΑ ορίζει ότι τα κράτη μέλη πρέπει να διορθώνουν τον αντίκτυπο των μεμονωμένων περιπτώσεων απάτης που εντοπίζουν και να λαμβάνουν μέτρα για την ανάκτηση των σχετικών κονδυλίων[20]. Ωστόσο, δεν καθορίζει τι άλλου είδους διορθωτικά μέτρα πρέπει να λαμβάνει το κράτος μέλος, όπως η αναστολή πληρωμών προς τους τελικούς αποδέκτες ή η απόσυρση του επίμαχου έργου από το αίτημα πληρωμής που αποστέλλεται στην Επιτροπή. Τέτοια διορθωτικά μέτρα χρησιμοποιούνται για άλλα ταμεία της ΕΕ.

---

[18] COM(2023) 545, παράρτημα της έκθεσης της Επιτροπής σχετικά με την υλοποίηση του ΜΑΑ.

[19] Επισκόπηση 02/2025, με τίτλο «Προσανατολισμός στις επιδόσεις, λογοδοσία και διαφάνεια — άντληση διδαγμάτων από τις αδυναμίες του ΜΑΑ», σημείο 56.

[20] Κανονισμός (ΕΕ) 2021/241, άρθρο 22, παράγραφος 2, στοιχείο β), και άρθρο 22, παράγραφος 5.

84 Η συμφωνία χρηματοδότησης του ΜΑΑ προσδιορίζει ότι τα κράτη μέλη οφείλουν να προβαίνουν σε ανάκτηση κονδυλίων από τους τελικούς αποδέκτες. Ωστόσο, τα κράτη μέλη δεν υποχρεούνται να επιστρέφουν τα ανακτηθέντα κονδύλια στον προϋπολογισμό της ΕΕ, εκτός εάν αυτά κριθούν ανεπαρκή από την Επιτροπή[21]. Αυτό, μολονότι θα μπορούσε να αποτελέσει κίνητρο για την ανάκτηση κονδυλίων από τα κράτη μέλη, αντιβαίνει στην προσέγγιση που ακολουθείται σε σχέση με άλλα ταμεία της ΕΕ, σύμφωνα με την οποία όλα τα κονδύλια που δαπανώνται δολίως πρέπει να επιστρέφονται στον προϋπολογισμό της ΕΕ (παραδείγματος χάριν, στον τομέα της έρευνας) ή να αποσύρονται και να αντικαθίστανται από κονδύλια που δαπανώνται κανονικά (παραδείγματος χάριν, στον τομέα της συνοχής). Επιπλέον, σύμφωνα με τις συμφωνίες χρηματοδότησης, στην περίπτωση απάτης που διαπράττεται στο πλαίσιο δημόσιας σύμβασης, τα κράτη μέλη οφείλουν να προσκομίζουν στην Επιτροπή αποδεικτικά στοιχεία ότι έχουν ανακτήσει τα σχετικά ποσά μόνο από τους τελικούς αποδέκτες, ήτοι την αναθέτουσα αρχή, αλλά όχι, λόγου χάριν, από όσους έχουν με δόλιο τρόπο συνάψει σύμβαση με τους εν λόγω αποδέκτες[22]. Ο περιορισμός αυτός ενδέχεται να υπονομεύει τον αποτρεπτικό χαρακτήρα της επιβολής ανακτήσεων.

85 Στο πλαίσιο αυτό, σημειώνουμε ότι ένα από τα τέσσερα κράτη μέλη του δείγματος, η **Ιταλία**, εφαρμόζει την πρακτική άλλων ταμείων της ΕΕ και αποσύρει έργα για τα οποία διενεργείται έρευνα για απάτη από το αίτημα πληρωμής που αποστέλλεται στην Επιτροπή, παρότι δεν υπάρχει συγκεκριμένη σχετική σύσταση από την τελευταία. Επιπλέον, η **Ιταλία** και η **Ισπανία** έχουν θεσπίσει διατάξεις για την αναστολή της πληρωμής στους αποδέκτες σε περίπτωση εντοπισμού εικαζόμενης απάτης.

---

[21] C/2024/4618, ανακοίνωση της Επιτροπής – Κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τα σχέδια ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, παράρτημα IV.

[22] C/2024/4618, ανακοίνωση της Επιτροπής – Κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τα σχέδια ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, ενότητα V, σ. 18.

Οι περισσότερες ανακτήσεις από τελικούς αποδέκτες θα πραγματοποιηθούν μετά το 2026

86 Η Επιτροπή μάς ενημέρωσε ότι, γενικά, πρέπει να περιμένει την έκδοση οριστικής δικαστικής απόφασης, προτού ζητήσει από τα κράτη μέλη να αποδείξουν ότι τα κονδύλια που υπήρξαν αντικείμενο απάτης ανακτήθηκαν επαρκώς. Το χρονικό διάστημα που μεσολαβεί μεταξύ της απαγγελίας κατηγορίας και της οριστικής δικαστικής απόφασης μπορεί να είναι σημαντικό. Δεδομένου ότι, κατά τον χρόνο του ελέγχου μας, πολύ λίγες υποθέσεις απάτης στο πλαίσιο του ΜΑΑ είχαν καταλήξει στην έκδοση δικαστικής απόφασης, η ΕΡΡΟ δεν διαθέτει ακόμη στοιχεία σχετικά με τη διάρκεια της έρευνας από την απαγγελία κατηγορίας μέχρι την έκδοση οριστικής δικαστικής απόφασης. Η πλειονότητα όσων απάντησαν στην έρευνά μας (71 %) δήλωσε ότι χρειάζονται 2 με 5 χρόνια από την έναρξη της έρευνας μέχρι την οριστική δικαστική απόφαση, ενώ ποσοστό 27 % ανέφερε ότι χρειάζονται περισσότερα από 5 χρόνια.

87 Στα κράτη μέλη στα οποία πραγματοποιήσαμε επίσκεψη, οι **ιταλικές** αρχές μάς ενημέρωσαν ότι, το 2024, κινήθηκαν διαδικασίες απαγγελίας κατηγορίας σχετικά με έργα που είχαν δηλωθεί στην αίτηση πληρωμής του 2021. Αυτό καταδεικνύει ότι, σε πολλές περιπτώσεις, η επιβεβαίωση υποθέσεων απάτης μέσω οριστικής δικαστικής απόφασης θα πραγματοποιηθεί μετά τη λήξη του ΜΑΑ τον Δεκέμβριο του 2026.

88 Μετά τις 30 Σεπτεμβρίου 2026, η Επιτροπή δεν λαμβάνει πλέον άλλες διαχειριστικές δηλώσεις[23], οι οποίες αποτελούν το βασικό μέσο που χρησιμοποιούν τα κράτη μέλη για να ενημερώνουν την Επιτροπή σχετικά με τις ανακτήσεις που πραγματοποιούν στο πλαίσιο του ΜΑΑ. Καθώς οι περισσότερες διορθώσεις σε περίπτωση απάτης θα πραγματοποιηθούν μετά την ημερομηνία αυτή, εν απουσία ορθά δομημένου μηχανισμού για την αναφορά των ανακτήσεων στο πλαίσιο του ΜΑΑ, είναι υπαρκτός ο κίνδυνος η Επιτροπή να μην διαθέτει τις πληροφορίες που χρειάζεται για να παρακολουθήσει τις σχετικές περιπτώσεις και εν τέλει να ανακτήσει τα αντίστοιχα ποσά, εφόσον τα κράτη μέλη δεν το έχουν πράξει επαρκώς (σημείο ***81***).

Η παρούσα έκθεση εγκρίθηκε από το Τμήμα V, του οποίου προεδρεύει ο Jan Gregor, Μέλος του Ελεγκτικού Συνεδρίου, στο Λουξεμβούργο, κατά τη συνεδρίασή του της 16ης Δεκεμβρίου 2025.

Για το Ελεγκτικό Συνέδριο

Tony Murphy
Πρόεδρος

[23] COM(2025) 310, ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με το NextGenerationEU.

Παραρτήματα

Παράρτημα I – Σχετικά με τον έλεγχο

Εισαγωγή

Η νομοθεσία της ΕΕ για την απάτη

1) Η καταπολέμηση της απάτης και κάθε άλλης παράνομης δραστηριότητας εις βάρος των οικονομικών συμφερόντων της ΕΕ αποτελεί κοινή ευθύνη της ΕΕ (εκπροσωπούμενης από την Επιτροπή) και των κρατών μελών[1]. Η υποχρέωση αυτή καλύπτει το σύνολο των εσόδων και των προγραμμάτων δαπανών της ΕΕ και όλους τους τομείς πολιτικής.

2) Ως απάτη εις βάρος των οικονομικών συμφερόντων της ΕΕ ορίζεται[2] κάθε εκ προθέσεως πράξη ή παράλειψη σχετικά με:

— τη χρήση ή την υποβολή ψευδών, ανακριβών ή ελλιπών δηλώσεων ή εγγράφων, με αποτέλεσμα την υπεξαίρεση ή την εσφαλμένη παρακράτηση πόρων που προέρχονται από τον γενικό προϋπολογισμό της Ένωσης ή από προϋπολογισμούς των οποίων η διαχείριση ασκείται από την Ένωση ή για λογαριασμό της·

— την αποσιώπηση πληροφοριών κατά παράβαση ειδικής υποχρέωσης, με τα αυτά αποτελέσματα· ή

— την κατάχρηση αυτών των πόρων για σκοπούς άλλους από αυτούς για τους οποίους χορηγήθηκαν αρχικώς.

---

[1] Άρθρο 325 της ΣΛΕΕ.

[2] Οδηγία (ΕΕ) 2017/1371 σχετικά με την καταπολέμηση, μέσω του ποινικού δικαίου, της απάτης εις βάρος των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης (οδηγία PIF), άρθρο 3.

Πλαίσιο διαχείρισης και δικλίδων του ΜΑΑ για την προστασία των οικονομικών συμφερόντων της ΕΕ από την απάτη

3) Ο ΜΑΑ απαιτεί ειδικό πλαίσιο δικλίδων σε επίπεδο Επιτροπής και κρατών μελών το οποίο να διασφαλίζει την προστασία των οικονομικών συμφερόντων της ΕΕ από περιπτώσεις απάτης (*γράφημα 1*).

Γράφημα 1 | Στοιχεία του συστήματος δικλίδων της Επιτροπής για τον ΜΑΑ

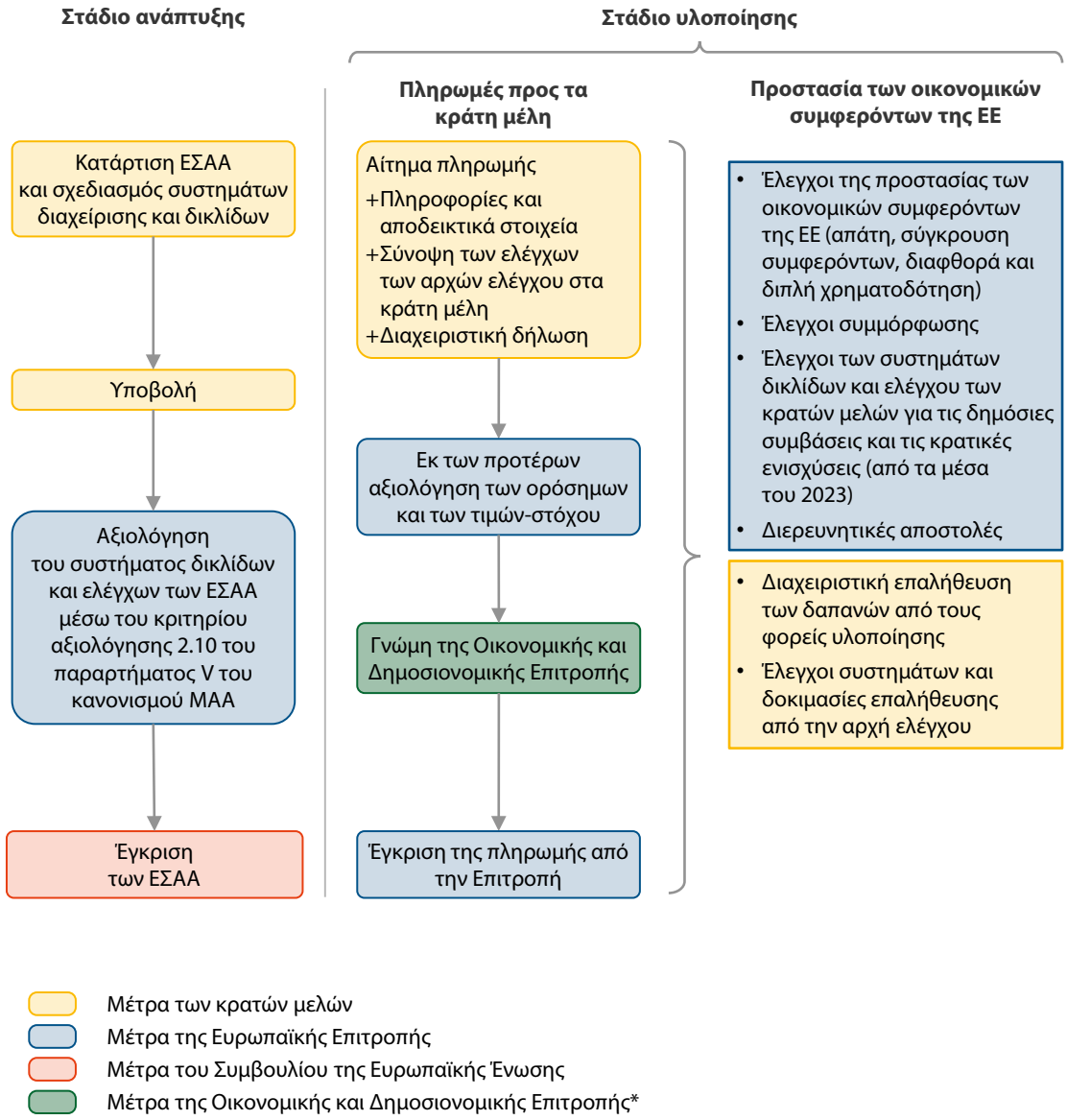

* Η επιτροπή προωθεί τον συντονισμό των πολιτικών μεταξύ των κρατών μελών και απαρτίζεται από ανώτερους υπαλλήλους των εθνικών διοικήσεων και των κεντρικών τραπεζών

Πηγή: ΕΕΣ.

Πλαίσιο δικλίδων της Επιτροπής για την καταπολέμηση της απάτης

4) Η Επιτροπή είναι υπεύθυνη για τη διασφάλιση της προστασίας των οικονομικών συμφερόντων της ΕΕ από την απάτη. Αυτό περιλαμβάνει τη λήψη επαρκών εγγυήσεων από τα κράτη μέλη ότι τα συστήματά τους είναι αποτελεσματικά όσον αφορά την πρόληψη, τον εντοπισμό και τη διόρθωση περιπτώσεων απάτης, διαφθοράς, σύγκρουσης συμφερόντων (δηλαδή σοβαρών παρατυπιών) και διπλής χρηματοδότησης[3].

5) Στο πλαίσιο δικλίδων της Επιτροπής για την προστασία των οικονομικών συμφερόντων της ΕΕ από την απάτη περιλαμβάνονται:

- αξιολόγηση των ΕΣΑΑ των κρατών μελών, η οποία συμπεριλαμβάνει την εξακρίβωση της καταλληλότητας των συστημάτων δικλίδων για την καταπολέμηση της απάτης που περιγράφονται στα σχέδιά τους, και
- έλεγχοι συστημάτων με αντικείμενο τα συστήματα δικλίδων των κρατών μελών για την πρόληψη, τον εντοπισμό και τη διόρθωση περιπτώσεων απάτης και τη συμμόρφωση με τους όρους που θέτει η χρηματοδοτική και η δανειακή συμφωνία (έλεγχοι με αντικείμενο την προστασία των οικονομικών συμφερόντων της ΕΕ).

6) Η Επιτροπή μπορεί να μειώσει τη στήριξη που λαμβάνει ένα κράτος μέλος από τον ΜΑΑ (με μείωση των κονδυλίων που χορηγούνται σε αυτό ή με ανάκτηση κεφαλαίων που έχουν ήδη εκταμιευθεί), εάν διαπιστώσει:

- σοβαρές παρατυπίες (συμπεριλαμβανομένων περιπτώσεων απάτης) που θίγουν τα οικονομικά συμφέροντα της ΕΕ και δεν έχουν διορθωθεί από το κράτος μέλος, ή
- σοβαρές αθετήσεις υποχρεώσεων που προβλέπονται σε συμφωνίες χρηματοδότησης ή δανειακές συμβάσεις[4], όπως της υποχρέωσης λήψης κατάλληλων μέτρων για την πρόληψη, τον εντοπισμό και τη διόρθωση περιπτώσεων απάτης.

7) Ο/Η Γενικός/ή Διευθυντής/-τρια της Επιτροπής παρέχει δήλωση διασφάλισης μαζί με την ετήσια έκθεση δραστηριοτήτων, η οποία, μαζί με τους άλλους δύο πυλώνες διασφάλισης, αποτελεί το κύριο εργαλείο για να αναφέρει αν διαθέτει εύλογη βεβαιότητα σχετικά με την εφαρμογή αναλογικών μειώσεων σε περιπτώσεις απάτης ή σοβαρής αθέτησης υποχρέωσης που απορρέει από τη συμφωνία χρηματοδότησης του ΜΑΑ.

---

[3] Κανονισμός ΜΑΑ, αιτιολογική σκέψη 54 και άρθρο 22, παράγραφος 1.

[4] Αυτόθι, άρθρο 22, παράγραφος 5.

8) Στη στρατηγική της Επιτροπής για την καταπολέμηση της απάτης του 2023 επισημαίνεται η δέσμευση της Επιτροπής για διαρκή πρόληψη και εντοπισμό περιπτώσεων απάτης στο πλαίσιο του ΜΑΑ μέσω ανάλυσης κινδύνου και διενέργειας ελέγχων με στόχο την προστασία των οικονομικών συμφερόντων της ΕΕ[5]. Η Επιτροπή, στις κατευθυντήριες γραμμές της, συνιστά στις αρχές των κρατών μελών να καλύπτουν ολόκληρο τον κύκλο καταπολέμησης της απάτης (***γράφημα 2***), ο οποίος περιλαμβάνει την πρόληψη, τον εντοπισμό, την αντιμετώπιση και την αναφορά περιπτώσεων απάτης.

Γράφημα 2 | Κύκλος καταπολέμησης της απάτης

Πηγή: ΕΕΣ, βάσει των κατευθυντήριων γραμμών της Επιτροπής.

Πλαίσιο δικλίδων των κρατών μελών για την καταπολέμηση της απάτης

9) Τα κράτη μέλη έχουν την υποχρέωση να εφαρμόζουν αποτελεσματικό και αποδοτικό σύστημα εσωτερικών δικλίδων, να λαμβάνουν κατάλληλα μέτρα για την πρόληψη, τον εντοπισμό και τη διόρθωση περιπτώσεων απάτης και να κινούν νομικές διαδικασίες για την ανάκτηση κονδυλίων που έχουν δαπανηθεί δολίως[6]. Τα κράτη μέλη μπορούν να χρησιμοποιούν τα υφιστάμενα εθνικά συστήματα διαχείρισης και δικλίδων και τους σχετικούς φορείς, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που χρησιμοποιούνται για άλλα ταμεία της ΕΕ, όπως τα Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία, ή όσων συμμετέχουν στη διαχείριση του εθνικού προϋπολογισμού τους.

---

[5] COM(2023) 405, Σχέδιο δράσης της στρατηγικής της Επιτροπής για την καταπολέμηση της απάτης — αναθεώρηση του 2023.

[6] Κανονισμός ΜΑΑ, άρθρο 22, παράγραφοι 1 και 2.

10) Κατά την υποβολή των αρχικών ή αναθεωρημένων ΕΣΑΑ στην Επιτροπή, τα κράτη μέλη πρέπει να παρέχουν πληροφορίες σχετικά με τις ρυθμίσεις των συστημάτων τους για την πρόληψη, τον εντοπισμό και τη διόρθωση περιπτώσεων απάτης[7].

11) Οι κύριοι φορείς στο πλαίσιο των συστημάτων δικλίδων και ελέγχων των κρατών μελών είναι οι εξής:

α) ο **συντονιστικός φορέας** για την υλοποίηση του ΜΑΑ που ορίζεται από το κράτος μέλος. Φέρει τη συνολική ευθύνη για την παρακολούθηση της εφαρμογής του ΕΣΑΑ της χώρας εξ ονόματος του κράτους μέλους και αποτελεί το ενιαίο σημείο επαφής για την Επιτροπή·

β) οι **φορείς υλοποίησης (συνήθως υπουργεία ή οργανισμοί)** αρμόδιοι για την εφαρμογή των επιμέρους μέτρων. Οι φορείς αυτοί, μαζί με τους εξουσιοδοτημένους φορείς υλοποίησης ή ελέγχου, έχουν κατ' αρχάς την υποχρέωση να εξασφαλίζουν την εκτέλεση των μέτρων, είναι όμως υπεύθυνοι και για την εξακρίβωση της απουσίας σοβαρών παρατυπιών (απάτης, διαφθοράς και σύγκρουσης συμφερόντων), προκειμένου να αποκομίζουν τη βεβαιότητα που είναι αναγκαία για την προστασία των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης έναντι του συντονιστικού φορέα και ενόψει της υπογραφής της διαχειριστικής δήλωσης·

γ) η **αρχή ελέγχου** διενεργεί ελέγχους συστημάτων και μεμονωμένων περιπτώσεων στήριξης για επενδύσεις και μεταρρυθμίσεις, συμπεριλαμβανομένης της αποτελεσματικής αντιμετώπισης του κινδύνου απάτης, διαφθοράς και σύγκρουσης συμφερόντων. Η αρχή αυτή πρέπει να είναι λειτουργικά ανεξάρτητη από τους φορείς που είναι αρμόδιοι για την εφαρμογή των μέτρων του ΜΑΑ εντός του κράτους μέλους, καθώς και να διαθέτει επαρκείς πόρους για την εκτέλεση των ελεγκτικών αρμοδιοτήτων της για τον ΜΑΑ.

12) Κατά τη φάση της υλοποίησης, τα κράτη μέλη πρέπει να συνοδεύουν κάθε αίτημα πληρωμής με διαχειριστική δήλωση που πιστοποιεί ότι τα οικεία συστήματα δικλίδων παρέχουν τις αναγκαίες εγγυήσεις ότι η διαχείριση των κονδυλίων πραγματοποιήθηκε σύμφωνα με όλους τους εφαρμοστέους κανόνες, ιδίως εκείνους που αφορούν την αποφυγή σοβαρών παρατυπιών και διπλής χρηματοδότησης. Τα κράτη μέλη πρέπει επίσης να παρουσιάζουν σύνοψη των ελέγχων που διενεργήθηκαν, συμπεριλαμβανομένων τυχόν αδυναμιών ή περιπτώσεων απάτης που εντοπίστηκαν και των τυχόν διορθωτικών μέτρων που ελήφθησαν.

---

[7] Αυτόθι, κριτήριο αξιολόγησης 2.10, άρθρο 18, παράγραφος 4, στοιχείο ιη), και παράρτημα V.

Εμβέλεια και προσέγγιση του ελέγχου

13) Στόχος του παρόντος ελέγχου ήταν να αξιολογηθεί η αποτελεσματικότητα των συστημάτων που θέσπισαν η Επιτροπή και τα κράτη μέλη για τον ΜΑΑ όσον αφορά τη διασφάλιση των οικονομικών συμφερόντων της ΕΕ από την απάτη. Αξιολογήσαμε κατά πόσον:

- η Επιτροπή, μέσω του καθορισμού βασικών απαιτήσεων και της διενέργειας ελέγχων στα συστήματα των κρατών μελών, έχει συμβάλει στη βελτίωση του πλαισίου του ΜΑΑ για την καταπολέμηση της απάτης·
- αν τα κράτη μέλη έχουν θεσπίσει κατάλληλα μέτρα για την πρόληψη και τον εντοπισμό της απάτης· και
- οι διαδικασίες για την αναφορά και την αντιμετώπιση περιπτώσεων απάτης επαρκούν για την προστασία των οικονομικών συμφερόντων της ΕΕ.

14) Για τα κράτη μέλη, λάβαμε υπόψη τα αποδεικτικά στοιχεία μέχρι τον Δεκέμβριο του 2024 και, για την Επιτροπή, μέχρι τον Ιούλιο του 2025. Απουσία λεπτομερών απαιτήσεων για την καταπολέμηση της απάτης στο κανονιστικό πλαίσιο του ΜΑΑ, αξιολογήσαμε την αποτελεσματικότητα των συστημάτων πρόληψης και εντοπισμού περιπτώσεων απάτης των κρατών μελών σε σχέση με τις κατευθυντήριες γραμμές της Επιτροπής, τις οποίες θεωρούμε επαρκείς για τον σκοπό αυτόν[8]. Για την αναφορά και τη διόρθωση περιπτώσεων απάτης, χρησιμοποιήσαμε δικά μας κριτήρια, τα οποία βασίζονται στην πρακτική των Ευρωπαϊκών Διαρθρωτικών και Επενδυτικών Ταμείων, καθώς θεωρούμε ότι η καθοδήγηση της Επιτροπής δεν προβλέπει επαρκή μέτρα για την προστασία των οικονομικών συμφερόντων της ΕΕ.

15) Ο έλεγχος συμπληρώνει την ειδική έκθεση 07/2023 με τίτλο «Σχεδιασμός του συστήματος δικλίδων της Επιτροπής για τον Μηχανισμό Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας», στην οποία εντοπίζονταν ζητήματα σχετικά με την αναφορά περιπτώσεων απάτης, και την ειδική έκθεση 09/2025, με τίτλο «Συστήματα για τη διασφάλιση της συμμόρφωσης των δαπανών του ΜΑΑ με τους κανόνες για τις δημόσιες συμβάσεις και τις κρατικές ενισχύσεις», στην οποία διαπιστωνόταν ότι η Επιτροπή δεν ήταν σε θέση να αποκομίσει επαρκή βεβαιότητα ως προς την αποτελεσματικότητα των συστημάτων εσωτερικών δικλίδων των κρατών μελών σε σχέση με τις δαπάνες του ΜΑΑ.

---

[8] Παραδείγματος χάριν, «Guidance on the assessment of the internal control systems set in place by the Member States under the Recovery and Resilience Facility», Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2023, και «Fraud Risk Assessment and Effective and Proportionate Anti-Fraud Measures», Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2014.

16) Για τον εν προκειμένω έλεγχο:

- εξετάσαμε τις αρμοδιότητες και τις απαιτήσεις της Επιτροπής και των κρατών μελών για την καταπολέμηση της απάτης, όπως ορίζονται στο νομικό πλαίσιο·
- πραγματοποιήσαμε συνεντεύξεις και συναντήσεις με εκπροσώπους της Επιτροπής·
- πραγματοποιήσαμε συνεντεύξεις και συναντήσεις με εκπροσώπους δείγματος αρχών του ΜΑΑ σε τέσσερα επιλεγμένα κράτη μέλη (φορείς υλοποίησης, συντονιστικοί φορείς και αρχές ελέγχου), καθώς και με άλλους βασικούς συμφεροντούχους που ενδιαφέρονται για την αντιμετώπιση της απάτης στο πλαίσιο του ΜΑΑ·
- επανεξετάσαμε το πλαίσιο δικλίδων της Επιτροπής για την καταπολέμηση της απάτης, συμπεριλαμβανομένης της στρατηγικής ελέγχου της, την εφαρμογή ελέγχων συστημάτων που καλύπτουν την προστασία των οικονομικών συμφερόντων της ΕΕ και την καθοδήγηση που παρέχεται στα κράτη μέλη·
- διενεργήσαμε έλεγχο ΤΠ σχετικά με τη χρήση του Arachne για περιπτώσεις απάτης στα επιλεγμένα κράτη μέλη (η αποτελεσματικότητα του Arachne δεν ήταν μέρος του ελέγχου μας)·
- επανεξετάσαμε το πλαίσιο δικλίδων των επιλεγμένων κρατών μελών για την καταπολέμηση της απάτης και εξετάσαμε την εφαρμογή μέτρων καταπολέμησης της απάτης, συμπεριλαμβανομένων εξακριβώσεων για την απουσία απάτης σε επιλεγμένες τιμές-στόχο / ορόσημα·
- αναλύσαμε τα διορθωτικά μέτρα της Επιτροπής και των επιλεγμένων κρατών μελών· και
- εξετάσαμε την αναφορά των περιπτώσεων απάτης που εντοπίζονται από τα επιλεγμένα κράτη μέλη μέσω της διαχειριστικής δήλωσης.

17) Επιλέξαμε τέσσερα κράτη μέλη: Δανία, Ιταλία, Ρουμανία και Ισπανία. Η επιλογή μας βασίστηκε σε διάφορους παράγοντες, μεταξύ των οποίων ο αριθμός των υποθέσεων για τον ΜΑΑ που χειρίζεται η ΕΡΡΟ, τα κρίσιμα και πολύ σημαντικά ευρήματα των ελέγχων ΠΟΣΕ της Επιτροπής, τα χρηματοδοτικά κονδύλια για τον ΜΑΑ και ο όγκος των πληρωμών που είχαν πραγματοποιηθεί μέχρι τον Ιούλιο του 2024. Σε κάθε κράτος μέλος, αξιολογήσαμε τα συστήματα καταπολέμησης της απάτης του συντονιστικού φορέα, της αρχής ελέγχου και δύο φορέων υλοποίησης που επιλέχθηκαν βάσει κινδύνου μεταξύ εκείνων που είχε προηγουμένως ελέγξει η Επιτροπή.

18) Επιπρόσθετα, συμβουλευθήκαμε την Ευρωπαϊκή Εισαγγελία και την OLAF για να κατανοήσουμε καλύτερα τον ρόλο τους στο πλαίσιο του ΜΑΑ για την καταπολέμηση της απάτης.

19) Διενεργήσαμε επίσης έρευνα μεταξύ των αρχών του ΜΑΑ σχετικά με τα μέτρα που έχουν λάβει για την προστασία του ΜΑΑ από την απάτη. Λάβαμε απαντήσεις από 113 αρχές του ΜΑΑ σε 24 κράτη μέλη. Η έρευνα πραγματοποιήθηκε με τη μορφή ερωτηματολογίου που εστάλη μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου στις 19 Νοεμβρίου 2024. Απευθυνόταν σ' όλους τους συντονιστικούς φορείς και τις αρχές ελέγχου των κρατών μελών, καθώς και σε 107 φορείς υλοποίησης που αξιολογήθηκαν από την Επιτροπή στο πλαίσιο των ελέγχων ΠΟΣΕ. Τα ποσοστά απόκρισης ήταν 85 %, 67 % και 74 %, αντίστοιχα.

20) Με τον παρόντα έλεγχο, στόχος μας είναι να συμβάλουμε στην ενίσχυση των συστημάτων του ΜΑΑ για την προστασία των οικονομικών συμφερόντων της ΕΕ από την απάτη, τόσο σε επίπεδο Επιτροπής όσο και σε επίπεδο κρατών μελών. Δεδομένου ότι οι μεγαλύτερες επενδύσεις έχουν προγραμματιστεί προς το τέλος του ΜΑΑ, είναι πιθανό να προκύψουν περιπτώσεις απάτης προς το τέλος του ΜΑΑ ή αργότερα. Οι διαπιστώσεις και οι συστάσεις μας έχουν επίσης σημασία για μελλοντικά μέσα με μοντέλα χρηματοδότησης παρόμοια με αυτά του ΜΑΑ.

Παράρτημα ΙΙ – Χρήση του Arachne στο πλαίσιο του ΜΑΑ

Ο κίνδυνος απάτης στο Arachne

1) Το Arachne είναι ένα ολοκληρωμένο εργαλείο ΤΠ για την εξόρυξη δεδομένων και τη βαθμολόγηση κινδύνου, το οποίο αναπτύχθηκε από την Επιτροπή για τη στήριξη των διαχειριστικών αρχών κατά την εφαρμογή των διοικητικών δικλίδων τους και τη διενέργεια των διαχειριστικών εξακριβώσεών τους. Έχει σχεδιαστεί για την προσθήκη πληροφοριών διαθέσιμων στο κοινό στα δεδομένα που παρέχουν τα κράτη μέλη με σκοπό τον προσδιορισμό, βάσει ενός συνόλου δεικτών, των έργων, των δικαιούχων, των συμβάσεων, των αναδόχων και των υπεργολάβων που ενδέχεται να είναι ευάλωτοι σε κινδύνους απάτης, σύγκρουσης συμφερόντων ή άλλων παρατυπιών. Μπορεί δυνητικά να παράσχει χρήσιμες ενδείξεις στις αρχές σχετικά με πιθανούς κινδύνους και, ως εκ τούτου, να ενεργοποιήσει περαιτέρω έρευνες.

2) Το Arachne ορίζει επτά κατηγορίες κινδύνου: ανάθεση συμβάσεων, διαχείριση συμβάσεων, επιλεξιμότητα, επιδόσεις, σκοπιμότητα, συγκέντρωση και προειδοποιήσεις δυσφήμισης και απάτης. Το Arachne υπολογίζει τις βαθμολογίες κινδύνου ανά έργο, δικαιούχο, σύμβαση και ανάδοχο, ώστε να συμβάλει στον προσδιορισμό υψηλότερου κινδύνου ανά κατηγορία.

3) Ο κίνδυνος απάτης αναλύεται στην κατηγορία «προειδοποιήσεις δυσφήμισης και απάτης». Στην κατηγορία αυτή υπάρχουν 33 δείκτες κινδύνου:

— χρηματοοικονομικοί κίνδυνοι: συνολικές οικονομικές επιδόσεις των δικαιούχων, των εταίρων του έργου, των αναδόχων, των υπεργολάβων και των μελών κοινοπραξίας, βάσει στοιχείων οικονομικών εκθέσεων·

— κίνδυνοι σχέσης: ύπαρξη σχέσεων μεταξύ δικαιούχων, εταίρων έργου, αναδόχων, υπεργολάβων και μελών κοινοπραξίας και των επίσημων εκπροσώπων τους και συναφών προσώπων·

— κίνδυνοι δυσφήμισης: συμμετοχή σε δραστηριότητες που θα μπορούσαν ενδεχομένως να προκαλέσουν δυσφήμιση (παραδείγματος χάριν, πτωχεύσεις)·

— κίνδυνοι επιβολής κυρώσεων: εντοπισμός δικαιούχων, εταίρων έργου, αναδόχων, υπεργολάβων και μελών κοινοπραξίας ή των επίσημων εκπροσώπων τους και συναφών προσώπων οι οποίοι απαριθμούνται σε καταλόγους αποκλεισμού ή σε οποιοδήποτε είδος καταλόγου κυρώσεων· και

— κίνδυνοι μεταβολής: κάθε είδους μεταβολή στη δομή, την επωνυμία, τη διεύθυνση, τα διευθυντικά στελέχη της εταιρείας.

4) Σε κάθε δείκτη αποδίδεται τιμή και συντελεστής στάθμισης μεταξύ 5 και 20.
Με βάση τους διαθέσιμους δείκτες και τους συντελεστές στάθμισής τους, το Arachne υπολογίζει τη συνολική βαθμολογία δυσφήμισης και απάτης αθροίζοντας τις 10 υψηλότερες τιμές των διαθέσιμων δεικτών και, στη συνέχεια, διαιρώντας το αποτέλεσμα με το άθροισμα των συντελεστών στάθμισης 10 διαθέσιμων δεικτών με τον υψηλότερο συντελεστή στάθμισης. Τα αποτελέσματα του υπολογισμού, μαζί με τη βαθμολογία για κάθε δείκτη και όλες τις σχετικές λεπτομέρειες, παρουσιάζονται σε αναφορά του συστήματος. Ένα έργο μπορεί να λάβει βαθμολογία κινδύνου μεταξύ 0 και 50.

Συνολική αξιολόγηση της χρήσης του Arachne (Δανία, Ιταλία, Ρουμανία)

Διαθεσιμότητα κατευθυντήριων γραμμών

5) Στα επιλεγμένα κράτη μέλη, διαπιστώσαμε ότι η **Ιταλία** έχει καταρτίσει εθνικές κατευθυντήριες γραμμές στις οποίες περιγράφεται το νομικό πλαίσιο για τη χρήση του Arachne και κάθε οντότητα του δείγματός μας εκπόνησε κατευθυντήριες γραμμές που περιγράφουν περαιτέρω τη χρήση του. Στη **Ρουμανία**, οι φορείς υλοποίησης κατάρτισαν επίσης κατευθυντήριες γραμμές, ενώ, στη **Δανία**, μόνο η αρχή ελέγχου χρησιμοποιεί το Arachne και έχει καταρτίσει τις σχετικές κατευθυντήριες γραμμές.

Χρήση εξακριβώσεων και ελέγχων και παρακολούθηση των βαθμολογιών κινδύνου σε τακτική βάση

6) Στην **Ιταλία**, οι φορείς υλοποίησης και η αρχή ελέγχου διενεργούν εξακριβώσεις για τον εντοπισμό περιπτώσεων απάτης χρησιμοποιώντας το Arachne. Οι φορείς υλοποίησης εστιάζουν τις εξακριβώσεις τους στους δικαιούχους που συμμετέχουν σε έργα και τα αποτελέσματα τεκμηριώνονται σε συγκεκριμένους καταλόγους ελέγχου. Η αρχή ελέγχου χρησιμοποιεί αναφορές από το εργαλείο για τις αξιολογήσεις κινδύνου και για τους ελέγχους συμμόρφωσης και τις ελεγκτικές δοκιμασίες επαλήθευσης.

7) Στη **Ρουμανία**, ο συντονιστικός φορέας συνιστά στους φορείς υλοποίησης να διενεργούν εξακριβώσεις στο Arachne μόνον εφόσον υπάρχουν ενδείξεις πιθανής απάτης. Ένας από τους δύο επιλεγμένους φορείς υλοποίησης καθόρισε από την έναρξη των μέτρων του ΜΑΑ το χρονικό σημείο κατά τη διάρκεια του κύκλου ζωής του έργου στο οποίο πρέπει να χρησιμοποιείται το Arachne για τον εντοπισμό τυχόν περίπτωσης απάτης. Ο άλλος φορέας υλοποίησης το έπραξε μόλις το 2025, μετά τον έλεγχό μας.

8) Στη **Δανία**, το Arachne χρησιμοποιείται αποκλειστικά από την αρχή ελέγχου. Μία φορά τον χρόνο, τα έργα και οι δικαιούχοι που υπερβαίνουν τη συνολική βαθμολογία κινδύνου ή τη βαθμολογία κινδύνου της κατηγορίας «προειδοποιήσεις δυσφήμισης και απάτης» (40 στα 50) επιλέγονται από την αρχή ελέγχου για περαιτέρω διερεύνηση από τους φορείς υλοποίησης. Οι φορείς υλοποίησης πρέπει να επανεξετάσουν τη βαθμολογία για κάθε δείκτη, να αξιολογήσουν τις δικλίδες τους και να εξηγήσουν στην αρχή ελέγχου τον τρόπο με τον οποίο οι ίδιοι οι φορείς υλοποίησης σχεδιάζουν να μετριάσουν τους κινδύνους που προσδιορίστηκαν.

9) Και τα τρία κράτη μέλη του δείγματος που χρησιμοποιούν το Arachne χρησιμοποιούν τις «προειδοποιήσεις δυσφήμισης και απάτης» για να εξακριβώσουν τη συνολική βαθμολογία σε αυτή την κατηγορία κινδύνου. Ωστόσο, δεν έχουν καθορίσει όλα τα κράτη μέλη με σαφήνεια το στάδιο του κύκλου ζωής του έργου κατά το οποίο θα πρέπει να χρησιμοποιείται το εργαλείο. **Όσον αφορά την παρακολούθηση** των κινδύνων στο Arachne, το σύστημα υπολογίζει εκ νέου τις βαθμολογίες κινδύνου σε εβδομαδιαία βάση. Όταν μια βαθμολογία κινδύνου αλλάζει, οι προηγούμενες τιμές διατηρούνται και εμφανίζονται σε μορφή χρονογραμμής. Το εργαλείο διαθέτει μια λειτουργία προειδοποίησης («Alert Me»), η οποία παρέχει στους χρήστες τη δυνατότητα να λαμβάνουν ηλεκτρονικό μήνυμα υπό ορισμένες προϋποθέσεις. Ωστόσο, διαπιστώσαμε ότι κανένα από τα κράτη μέλη δεν χρησιμοποιεί αυτή τη λειτουργία είτε επειδή δεν την γνώριζε (Δανία) είτε επειδή θεωρεί ότι η χρησιμότητά της είναι περιορισμένη (Ιταλία).

Παροχή πρόσβασης στο προσωπικό

10) Στην **Ιταλία**, ο συντονιστικός φορέας παρέχει πρόσβαση στο προσωπικό των φορέων υλοποίησης που συμμετέχουν άμεσα ή έμμεσα σε εξακριβώσεις για τυχόν περιπτώσεις απάτης. Στη **Ρουμανία**, ο συντονιστικός φορέας παρέχει πρόσβαση στο προσωπικό που ορίζεται από κάθε φορέα υλοποίησης. Στη **Δανία**, η πρόσβαση περιορίζεται μόνο σε δύο μέλη της αρχής ελέγχου που είναι αρμόδια για την αναφόρτωση και την εξαγωγή δεδομένων.

Αναφόρτωση ορθών και επαρκών δεδομένων

11) Στην **Ιταλία**, τα δεδομένα συλλέγονται και αναφορτώνονται συστηματικά, σε μηνιαία βάση, από τον συντονιστικό φορέα. Στη **Δανία**, η αρχή ελέγχου συλλέγει δεδομένα από τους φορείς υλοποίησης και τα αναφορτώνει στο εργαλείο κάθε τρεις μήνες. Στη **Ρουμανία**, οι φορείς υλοποίησης είναι υπεύθυνοι για τη συλλογή και την αναφόρτωση δεδομένων και ο συντονιστικός φορέας συνιστά αναφόρτωση δεδομένων κάθε 3 μήνες. Ωστόσο, δεν παρακολουθεί την ποσότητα των δεδομένων που αναφορτώνονται.

12) Υπάρχουν σημαντικές διαφορές στον αριθμό των έργων του ΜΑΑ που αναφορτώνονται στο Arachne. Μέχρι τον Μάιο του 2025 η Ιταλία είχε αναφορτώσει περισσότερα από 275 000 έργα, η Δανία 82 000 και η Ρουμανία σχεδόν 8 000. Με εξαίρεση την Ιταλία, η οποία παρακολουθεί στενά την αναφόρτωση δεδομένων και έχει αναφορτώσει το 97 % των υλοποιηθέντων έργων της στο Arachne, τα κράτη μέλη δεν έχουν ολοκληρωμένη εικόνα του κατά πόσον έχουν αναφορτωθεί στο Arachne όλα τα έργα.

Συντομογραφίες

Συντομογραφία	Ορισμός/επεξήγηση
AFCOS	Οι εντεταλμένες υπηρεσίες συντονισμού των κρατών μελών για την καταπολέμηση της απάτης
EPPO	Ευρωπαϊκή Εισαγγελία
IGAE	Υπηρεσία Γενικής Παρέμβασης της Κρατικής Διοίκησης (φορέας αρμόδιος για τις εσωτερικές δικλίδες για τον δημόσιο τομέα της Ισπανίας)
OLAF	Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Καταπολέμησης της Απάτης
ΓΔ ECFIN	Γενική Διεύθυνση Οικονομικών και Χρηματοδοτικών Υποθέσεων
ΕΣΑΑ	Εθνικό σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας
ΜΑΑ	Μηχανισμός ανάκαμψης και ανθεκτικότητας
ΠΟΣΕ	Προστασία των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης

Γλωσσάριο

Όρος	Ορισμός/επεξήγηση
Άμεση διαχείριση	Διαχείριση ταμείου ή προγράμματος της ΕΕ αποκλειστικά από την Επιτροπή. Αντιδιαστέλλεται με την επιμερισμένη ή την έμμεση διαχείριση.
Διαχειριστική δήλωση	Δήλωση που συνοδεύει το αίτημα πληρωμής ενός κράτους μέλους, με την οποία επιβεβαιώνεται ότι πληρούνται οι προϋποθέσεις για τη λήψη χρηματοδότησης, ότι όλες οι συνοδευτικές πληροφορίες είναι πλήρεις και ακριβείς και ότι το κράτος μέλος έχει αποκομίσει τη βεβαιότητα ότι έχουν τηρηθεί όλοι οι εφαρμοστέοι κανόνες.
Διαχειριστική επαλήθευση	Διαδικασία που συνδυάζει διοικητικές και επιτόπιες εξακριβώσεις, προκειμένου να διασφαλιστεί ότι τα αγαθά, οι υπηρεσίες και οι εργασίες που χρηματοδοτούνται από την ΕΕ έχουν παραδοθεί ή ολοκληρωθεί και ότι οι δηλωθείσες δαπάνες είναι επιλέξιμες και συμμορφώνονται με όλους τους εφαρμοστέους νόμους και κανόνες.
(Εθνικό) σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας	Έγγραφο που καθορίζει τις σκοπούμενες μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις ενός κράτους μέλους, στο πλαίσιο του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας.
Εκτελεστική απόφαση του Συμβουλίου	Έγγραφο με το οποίο, βάσει αξιολόγησης της Επιτροπής, το Συμβούλιο εγκρίνει το σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας κράτους μέλους.
Εξόρυξη δεδομένων	Διαδικασία ανάλυσης μεγάλων συνόλων δεδομένων για την εξεύρεση πληροφοριών με τη μορφή πρακτικών και τάσεων.
Μηχανισμός ανάκαμψης και ανθεκτικότητας	Ο μηχανισμός χρηματοδοτικής στήριξης της ΕΕ που σκοπό έχει τον μετριασμό των οικονομικών και κοινωνικών επιπτώσεων της πανδημίας COVID-19, την τόνωση της ανάκαμψης και την αντιμετώπιση των προκλήσεων ενός πράσινου και ψηφιακού μέλλοντος.
Ορόσημο	Ποιοτικό μέτρο της προόδου κράτους μέλους προς την ολοκλήρωση μεταρρύθμισης ή επένδυσης που περιλαμβάνεται στο εθνικό σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας.
Ορόσημο δικλίδων	Ειδική απαίτηση σχετικά με τα συστήματα ελέγχων και δικλίδων ενός κράτους μέλους, η οποία πρέπει να πληρούται, προκειμένου η χώρα να μπορέσει να λάβει χρηματοδότηση στο πλαίσιο του ΜΑΑ.
Σύστημα διαχείρισης παρατυπιών	Εφαρμογή που χρησιμοποιούν τα κράτη μέλη για την αναφορά παρατυπιών στην OLAF, συμπεριλαμβανομένων των περιπτώσεων εικαζόμενης απάτης.
Τελικός αποδέκτης	Φυσικό ή νομικό πρόσωπο που λαμβάνει κονδύλια του ΜΑΑ για την υλοποίηση μέτρου που περιλαμβάνεται στο σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας κράτους μέλους.
Τιμή-στόχος	Ποσοτικό μέτρο της προόδου κράτους μέλους προς την επίτευξη μεταρρύθμισης ή επένδυσης.

Απαντήσεις της Επιτροπής

https://www.eca.europa.eu/el/publications/SR-2026-06.

Χρονογραμμή

https://www.eca.europa.eu/el/publications/SR-2026-06.

Κλιμάκιο ελέγχου

Στις ειδικές εκθέσεις του ΕΕΣ παρουσιάζονται τα αποτελέσματα των ελέγχων που αυτό διενεργεί επί πολιτικών και προγραμμάτων της ΕΕ ή επί διαχειριστικών θεμάτων που αφορούν συγκεκριμένους τομείς του προϋπολογισμού. Το ΕΕΣ επιλέγει και σχεδιάζει τα εν λόγω ελεγκτικά έργα κατά τρόπο ώστε αυτά να αποφέρουν τον μέγιστο αντίκτυπο, λαμβανομένων υπόψη των κινδύνων για τις επιδόσεις ή για τη συμμόρφωση, του επιπέδου των σχετικών εσόδων ή δαπανών, των επικείμενων εξελίξεων και του πολιτικού και δημόσιου συμφέροντος.

Ο εν προκειμένω έλεγχος επιδόσεων διενεργήθηκε από το Τμήμα Ελέγχου V (Χρηματοδότηση και διοίκηση της Ένωσης), του οποίου προεδρεύει ο Jan Gregor, Μέλος του ΕΕΣ. Επικεφαλής του ελέγχου ήταν η Katarína Kaszasová, Μέλος του Συνεδρίου, συνεπικουρούμενη από τον James Verity, προϊστάμενο του ιδιαίτερου γραφείου της, και την Iveta Turcanova, σύμβουλο στο ιδιαίτερο γραφείο της, τη Judit Oroszki, διοικητικό στέλεχος, τον Tiberiu Popa, υπεύθυνο έργου, τους Adrian Rosca, Aleksejs Cekalovs και Paolo Murgia, ελεγκτές, και τη Gabriela Barbieri, ελέγκτρια. Ο Χρήστος Ασπρής και ο Mattia Belli παρείχαν υποστήριξη στην επεξεργασία δεδομένων, ενώ ο Jesus Nieto και η Cynthia Matala-Tala παρείχαν γραφιστική υποστήριξη και η Valérie Tempez γραμματειακή υποστήριξη.

Από αριστερά: Jesús Nieto Muñoz, Cynthia Matala-Tala, Χρήστος Ασπρής, Gabriela Barbieri, Aleksejs Cekalovs, Katarína Kaszasová, James Verity, Tiberiu Popa, Adrian Rosca, Judit Oroszki, Paolo Murgia, Iveta Turčanová, Mattia Belli.

ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ

© Ευρωπαϊκή Ένωση, 2026

Η πολιτική για την περαιτέρω χρήση εγγράφων του Ευρωπαϊκού Ελεγκτικού Συνεδρίου (ΕΕΣ) ορίζεται στην απόφαση αριθ. 6-2019 του ΕΕΣ για την πολιτική ανοικτών δεδομένων και την περαιτέρω χρήση εγγράφων.

Με εξαίρεση τις περιπτώσεις όπου ορίζεται διαφορετικά (π.χ. σε χωριστές ανακοινώσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας), το περιεχόμενο του ΕΕΣ που ανήκει στην ΕΕ παραχωρείται βάσει της άδειας Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0). Ισχύει, επομένως, ως γενικός κανόνας ότι η περαιτέρω χρήση επιτρέπεται υπό τον όρο ότι αναφέρεται η πηγή και επισημαίνονται οι αλλαγές. Κατά την περαιτέρω χρήση απαγορεύεται η διαστρέβλωση του αρχικού νοήματος ή μηνύματος των εγγράφων. Το ΕΕΣ δεν φέρει ευθύνη για οποιαδήποτε συνέπεια προερχόμενη από την περαιτέρω χρήση εγγράφων.

Εάν συγκεκριμένο περιεχόμενο αναφέρεται σε ταυτοποιήσιμα φυσικά πρόσωπα, π.χ. φωτογραφίες υπαλλήλων του ΕΕΣ, ή περιλαμβάνει έργα τρίτων, απαιτείται πρόσθετη έγκριση.

Όταν παραχωρείται η έγκριση, αυτή ακυρώνει και αντικαθιστά την ανωτέρω γενική έγκριση και αναφέρει σαφώς τυχόν περιορισμούς στη χρήση.

Για τη χρήση ή την αναπαραγωγή περιεχομένου που δεν ανήκει στην ΕΕ, μπορεί να χρειάζεται να ζητήσετε άδεια απευθείας από τους κατόχους των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας.

Φωτογραφία εξωφύλλου: © tong2530 – stock.adobe.com.

Γράφημα 5 – Εικονίδια: Το γράφημα σχεδιάστηκε με τη χρήση πόρων της Flaticon.com. © Freepik Company S.L. Με την επιφύλαξη παντός δικαιώματος.

Το λογισμικό ή τα έγγραφα που καλύπτονται από δικαιώματα βιομηχανικής ιδιοκτησίας, όπως τα διπλώματα ευρεσιτεχνίας, τα εμπορικά σήματα, τα καταχωρισμένα σχέδια, οι λογότυποι και οι επωνυμίες/ονομασίες, εξαιρούνται από την πολιτική του ΕΕΣ για την περαιτέρω χρήση.

Το σύνολο των ιστότοπων των θεσμικών οργάνων της Ευρωπαϊκής Ένωσης εντός του ονόματος χώρου «europa.eu» παρέχει συνδέσμους προς ιστότοπους τρίτων. Δεδομένου ότι το ΕΕΣ δεν έχει έλεγχο επ' αυτών, σας συνιστούμε να εξετάζετε τις πολιτικές τους για την προστασία του ιδιωτικού απορρήτου και της πνευματικής ιδιοκτησίας.

Χρήση του λογότυπου του ΕΕΣ

Δεν επιτρέπεται η χρήση του λογότυπου του ΕΕΣ χωρίς την προηγούμενη σύμφωνη γνώμη του οργάνου.

HTML	ISBN 978-92-849-6487-1	ISSN 1977-5660	doi:10.2865/5083766	QJ-01-26-001-EL-Q
PDF	ISBN 978-92-849-6488-8	ISSN 1977-5660	doi:10.2865/0227030	QJ-01-26-001-EL-N

Παραπομπή στην παρούσα γνώμη να γίνεται ως εξής:

Ευρωπαϊκό Ελεγκτικό Συνέδριο, ειδική έκθεση 06/2026, με τίτλο «Αντιμετώπιση της απάτης στο πλαίσιο του ΜΑΑ – Η προσπάθεια συνεχίζεται», Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2026.

Λαμβάνοντας υπόψη το μέγεθος και το μοντέλο εφαρμογής του ΜΑΑ, η σωστή διαχείριση του κινδύνου απάτης έχει ιδιαίτερη σημασία. Για τον λόγο αυτό, εξετάσαμε τα συστήματα αντιμετώπισης της απάτης που διαθέτει ο ΜΑΑ, τόσο σε επίπεδο Επιτροπής, όσο και σε επίπεδο κρατών μελών. Διαπιστώσαμε ότι, αν και η Επιτροπή έχει λάβει μέτρα για τη βελτίωση του πλαισίου προστασίας του μηχανισμού από την απάτη, οι αδυναμίες δεν έχουν εξαλειφθεί εντελώς. Ως τέτοιες αναφέρονται η απουσία λεπτομερών απαιτήσεων αντιμετώπισης της απάτης, τα ανεπαρκή μέτρα καταπολέμησής της σε ορισμένα κράτη μέλη και τα ελλιπή δεδομένα σχετικά με τις περιπτώσεις εικαζόμενης απάτης. Οι αδυναμίες αυτές αυξάνουν τον κίνδυνο απώλειας ενωσιακών πόρων εξαιτίας φαινομένων απάτης. Συνιστούμε στην Επιτροπή να παράσχει λεπτομερέστερη καθοδήγηση σχετικά με την αντιμετώπιση της απάτης στο πλαίσιο του ΜΑΑ και να ενισχύσει τις διεργασίες ελέγχου και επαλήθευσης που εφαρμόζει η ίδια. Συνιστούμε επίσης, σε περίπτωση παρόμοιων μέσων στο μέλλον, την εξαρχής εισαγωγή σχετικών λεπτομερών απαιτήσεων στους κανονισμούς.

Ειδική έκθεση του ΕΕΣ υποβαλλόμενη δυνάμει του άρθρου 287, παράγραφος 4, δεύτερο εδάφιο, ΣΛΕΕ.

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ

Υπηρεσία Εκδόσεων
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ
12, rue Alcide De Gasperi
1615 Luxembourg
ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ

Τηλ. +352 4398-1

Πληροφορίες: eca.europa.eu/el/contact
Ιστότοπος: eca.europa.eu
Μέσα κοινωνικής δικτύωσης: @EUauditors